OKRAJ. ŠTUDIJSK. PICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 83 (2393) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, torek 7. aprila 1953 | Cena 20 lir

Pomočnik ministra aretiran v ZSSR kot grešni kozel za teror in brezpravje

Oster napad „Pravde" na bivše ministrstvo za državno varnost, ministra Ignatjeva in njegovega aretiranega pomočnika Rjumina - Kaj se skriva za nepričakovanim razpletom „zdravniške afere"? - Amnestija tudi v Romuniji

MOSKVA, 6. — Današnja «Pravda» je objavila na prvi strani članek, s katerim je naznanila aretacijo bivšega pomočnika ministra za državno varnost Rjumina. Aretacija je v zvezi z izpustitvijo 15 zdravnikov, ki so bili obdolženi, da so stregli po življenju nekaterim sovjetskim voditeljem. Isti članek graja bivšega ministra za državno varnost Ignatjava, da je vodil «lepo in brezvestno» politiko. Pravda pravi, da so «nekateri člani osebja ministrstva za državno varnost kršili sovjetske zakone in fabricirali ponarejene dokumente» in da je zdravniška komisija, ki je svojčas izvedla preiskavo o smrti Ščerbakova in Ždanova, prišla do napačnih zaključkov in ni bila dorasla svoji nalogi.

«Pravda» se vprašuje, kako je sploh prišlo do afere z zdravniško zaroto» in zatrjuje, da je treba razloge za lažno obtožbe proti skupini sovjetski zdravnikov iskati v tem, da so se «voditelji ministrstva za državno varnost, ki je bilo po Stalinovi smrti združeno z ministrstvom za notranje zadeve, ki ga zdaj vodi Laurentij Berja) popolnoma ločili od množic» in da sta Ignatijev in Rjumin vodila politiko, ki «ni težila k ugotavljanju vohunov in diverzantov, temveč k varanju vlade ZSSR».

«Pravda» nadaljuje svoje napade proti Rjuminu, ki ga označuje za «prikritega sovražnika sovjetskega ljudstva» in zatrjuje, da so se bivši pomočniki ministra za državno varnost in drugi visoki funkcionarji državnega ministrstva «spustili v zločinsko pustolovščino in so se uspali kršiti nedotakljive pravila sovjetskih državljanov, ki jih jamči ustava ZSSR». (Kakšnimi «nedotakljivimi pravicami» v ZSSR, je izgleda prav dobro znano, in Rjumin ali Ignatijev).

Uničevanja vredni pustolovci tipa Rjumin — nadaljuje «Pravda» — so poskušali z namenom, da bi vzbudili v sovjetskem ljudstvu čustvo narodnostne solidarnosti, ki je povsem tuje socialistični ideologiji. Da bi zabrisali svoje provokatorske zločine, se niso ustrašili niti neslanega klevetati sovjetsko ljudstvo».

Uvodnik pravi nadalje, da «samovoljni ukrepi in zloraba oblasti» ministrstva za državno varnost niso mogli ostati dolgo nekaznovani in zatrjuje, da je sovjetsko ljudstvo z zadovoljstvom izvedelo, da je bila obtožba proti skupini sovjetski zdravnikov iskati v tem, da so se «voditelji ministrstva za državno varnost, ki je bilo po Stalinovi smrti združeno z ministrstvom za notranje zadeve, ki ga zdaj vodi Laurentij Berja) popolnoma ločili od množic» in da sta Ignatijev in Rjumin vodila politiko, ki «ni težila k ugotavljanju vohunov in diverzantov, temveč k varanju vlade ZSSR».

«Pravda» nadaljuje svoje napade proti Rjuminu, ki ga označuje za «prikritega sovražnika sovjetskega ljudstva» in zatrjuje, da so se bivši pomočniki ministra za državno varnost in drugi visoki funkcionarji državnega ministrstva «spustili v zločinsko pustolovščino in so se uspali krš

Vsega kar up nam obeta, pozneje, ko pridejo leta, ne spolni nam polovice.
SIMON JENKO

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, torek 7. aprila
Herman, Radivoj
Sonce vzide ob 5.35 in zatone ob 18.40. Dolžina dneva 13.05. Luna vzide ob 2.04 in zatone ob 10.42.
Jutri, sreda 8. aprila
Albert, Viljenica

OB NOVIH ODPUSTIH V TRŽAŠKIH INDUSTRIJSKIH PODJETJIH

REKVALIFIKACIJSKI TEČAJI SO KORISTNI toda ne zadoščajo za pobijanje brezposelnosti

V petih letih je šlo skozi te tečaje 10.000 brezposelnih delavcev v 10 izmenah po 6 mesecev - Le okoli 600 delavcev se je dobro priučilo novega poklica

Brezposelnost je eno izmed glavnih nerešenih vprašanj, ki se že vsa povojna leta vlečejo v nedogled in ki imajo hude gospodarske in socialne posledice. Stevilo brezposelnih je v najbolj kritičnem času znašalo nad 27.000, potem je polagoma upadalo in se ustalilo na 19.000 do 20.000 z majhnimi spremembami zlasti proti zimi. To število pa je še vedno zelo veliko, saj znaša nad petino vse zaposlene delovne sile, pri čemer je všteto tudi vse neproduktivno osebje.

Ob tem velikem številu brezposelnih, ki nič ne kaže, da bi se skrčilo, se nam samo ob sebi vsiljuje vprašanje, s kakšnimi kriteriji so oblasti brezposelnost pobijale, pri čemer puščamo danes ob strani najboljši, rekli bi preventivni kriterij, to je okrepitev gospodarskih virov in njihovo smotrno izkoriščanje.

Skromna podpora brezposelnim, ki traja samo 6 mesecev, seveda le neznatno blaži njihovo obupno stanje, ne zmanjšuje pa prav nič števila brezposelnih. Druga aktivnejša oblika je zaposlitev kakih 1000 brezposelnih delavcev pri SELAD (delovni odsek za pomoč brezposelnim). Tu so delavci zaposleni v izmenah, ki trajajo po 6 mesecev, ne dobivajo pa plače po svojih kvalifikacijah, to je po delovnih pogodbah svojih kategorij. O delovanju SELAD smo nedavno obširneje pisali, in sicer ob stavki zidarjev, ki so pri tej ustanovi zaposleni.

Poleg SELAD pa že od konca leta 1947 delujejo tečaji za rekvalifikacijo, v katerih se brezposelni delavci usposabljajo za tiste poklice, ki imajo v sedanjem položaju večjo možnost zaposlitve. Tudi ti tečaji trajajo po 6 mesecev in vanje sprejemajo v glavnem družinske glavarje. Doslej je šlo skozi te tečaje že okoli 10.000 delavcev in letos 7. januarja se je pričela 11 izmena. Pri ustanovitvi teh tečajev so hoteli predvsem nuditi pomoč brezposelnim družinskim glavarjem. Poleg tega je bil njihov namen usposobiti brezposelne za nov poklic, hkrati pa tudi izkoristiti njihovo delo v javno korist. V teh tečajih so se brezposelni učili za zidarje, tesarje in električne varilce, torej so prišli v poštev tisti poklici, ki so bili v Trstu najbolj redki. Seveda pa je doba 6 mesecev prekratka za priučitev poklica, tako da je šlo dejansko le za šestmesečno pomoč. S tem seveda nočemo podcenjevati te koristne pobude. Le 600 delavcem pa so omogočili, da so ostali na delu od 3 do 4 izmene, to je od 18 mesecev do 2 let, tako da so se novega poklica dobro naučili in imeli s tem večje jamstvo za zaposlitev.

Plača v teh tečajih znaša 110 lir na uro, torej toliko, kolikor dobivajo po delovnih pogodbah navadni težaki. Delavcem pa je zagotovljeno socialno in bolniško zavarovanje. Do nedavnega so učili brezposelne teorijo v raznih šolah, prakso pa v zasebnih delavnicah. Delavci pa so delali tudi na gradbiščih in udeleženci tečajev so med drugim zgradili 20 vil na odseku Villa Giulia, in 9 stanovanjskih hiš v Rocolu. Prav tako pa so delavci sami sezidali tudi center za rekvalifikacijske tečaje na griču Sv. Pantalejmuna pri žaveljskem industrijskem pristanišču. Ta center sestavlja 5 stavb, in sicer trinadstropno poslopje, kjer so prostori za ravnateljstvo in upravo, dvonadstropno poslopje, kjer imajo tečaje in tehniški pouk, delavnici za les in železo ter skladišče.

Opravljeno je bilo torej znatno delo in tečaji so vsekakor nekoliko blažili brezposelnost, toda vse to je premalo. Res je, da so sprejmali v te tečaje najbolj potrebne, to je družinske glavarje, toda za reševanje brezposelnosti so potrebna radikalnejša sredstva. S tečaji pa tudi niso načeli vprašanja zaposlitve mladine in izučitve vajencev. Prostori v sedanjem centru pa bi bili kaj pripravni v ta namen, saj so opremljeni s primernimi delavnicami. Toda vse kaže, da še niso dozoreli pogoji za to. Ker pa je vprav vprašanje vajencev in brezposelne mladine velike važnosti, bomo o tem spregovorili posebej.

«DIJASKA MATICA» omogoča študij nadarjenim otrokom, ki bi zaradi revščine sami nikoli ne zmogli razviti svojega talenta. Za to svoje plemenito delo zaslužijo Dijaška Matica vso podporo. Vsak Slovenec naj se spomni Dijaške Matice.

Koloradski hrošč se je spet pojavil

Opozarjamo naše kmete, da se je koloradski hrošč ponovno pojavil na našem ozemlju že 31. marca. Potrebna je največja skrb; budno je treba paziti, pregledati krompirišča in zatreti škodljivca ob prvem pojavu.

Kmetje naj se ravnajo po navodilih, ki smo jih že objavili in ki jih še bomo. Zatiranje koloradskega hrošča je po zakonu obvezno in dolžnost vsakega kmeta.

Počastitev spomina openskih talcev

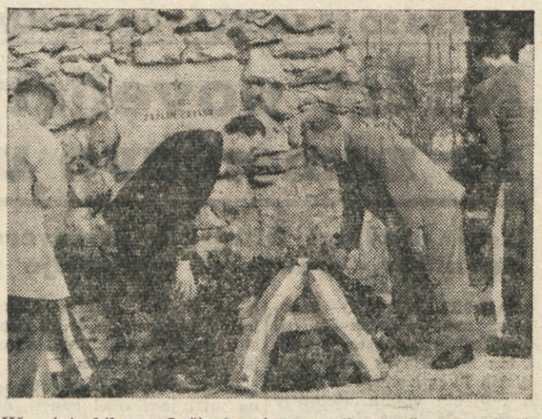

Včeraj je bila na Opčinah pri spomeniku 71 žrtev nacističnega terorja kratka spominska slovesnost v počastitev spomina ustreljenih talcev. Slovesnost, kateri je prisostvovalo lepo število ljudi, je otvoril domačin dr. Daneu in pozval navzoče k enominutnemu molku, nato pa je sledilo polaganje vencev. Prvi je položil pred spomenik venec namestnik šefa Ekonomske delegacije FLRJ tov. Gorjan, nato predstavnik Partizanske zveze STO, OF iz Trsta in OF z Opčin. Prisotni so nato še nekaj časa postali na mestu, ki je sveto za vsakega resničnega demokrata ne glede na njegovo narodnost.

STATISTIKA O PROMETU V PRVIH DVEH MESECIH 1953

KATASTROFALEN PADEC ŽELEZNIŠKEGA TRANZITNEGA IN TRGOVSKEGA PROMETA

Občuten tudi padec prometa po morju, v katerem je prvič na prvem mesto mineralno olje

V zadnjih dneh smo v našem listu priobčili poročila o treh občnih zborih združenj trgovcev na veliko, trgovcev na malo in spediterjev. Vsa poročila na teh občnih zborih, kot tudi že objavljena podrobna analiza ene izmed najvažnejših kategorij tržaškega tranzitnega in trgovskega prometa — prometa z lesom — nam govorijo o postopni, vedno težji krizi tržaškega gospodarstva.

Poročilo Trgovske zbornice o celokupnem pomorskem in železniškem prometu za januar in februar tekočega leta to krizo že jasno nakazuje. V obeh prvih dveh mesecih tekočega leta so namreč po morju prepeljali 637.721 ton blaga, t. j. skoraj za 100.000 ton manj kot lani. Že ta padec je dokaj visok. Padec železniškega prometa pa je naravnost katastrofalen. V obeh prvih mesecih tekočega leta so namreč prepeljali 369.903 ton blaga. Lani so pa v istih dveh mesecih prepeljali 641.258 ton. Že lanski železniški promet ni bil ravno najboljši, vendar proti koncu leta ni mogel nihče pričakovati, da bo že v prvih dveh mesecih 1953 padec tako globok in da se bo znižal promet skoraj za polovico.

V februarju se je pomorski promet sicer nekoliko popravil in dosegel za nekaj ton višjo številko, kot v februarju lanskega leta; železniški promet pa je padel dalje in dosegel komaj 193.184 ton.

Med po morju pripeljanim blagom je bilo v februarju prvič na prvem mestu mineralno olje s 63.820 tonami, izvirajočimi povečini iz Sirije in Libanona (47.970) in ZDA. Na drugem mestu je koruza s 47.628 ton skoraj vsa iz ZDA, kar velja tudi za žitarice, ki so na tretjem mestu z 38.991 ton. Promet s premogom je bil v februarju znatno nižji kot običajno in je dosegel 24.770 ton. Zlasti pa je značilno, da je iz ZDA prišlo le 9.740 ton premoga, medtem ko je iz Poljske 5.200 in iz južnih dežel 9.830 ton. Ladje so pripeljale v Trst 19.288 ton železne rude. Zanimivo je, da je večina te rude (5.789 ton) prišla iz Italije, to se pravi, da spada med tipičen reeksport, saj Italija nima lastne rude.

Ostali pomorski prihodi sestojijo še iz raznih količin oljnih semen, rudnin, surovega bombaža, žvepla, maščob, starega železa, litega železa, južnega sadja, pirita, sladkorja, surovega tobaka itd..

Prihodom po morju odgovarjajo v obratni smeri prihodi po železnici, ker gre po železnici pripeljano blago pozneje z ladjami v svet.

Med železniškimi dovozi sta na prvih dveh mestih les in amoniakov nitrat. Lesa so v februarju pripeljali v naše pristanišče 23.313 ton, med glavnimi dovozniki so bili Avstrija, 11.116 ton, CSR 8.405 ton in Jugoslavija 1.594 ton. Izredno visoka številka prometa z amoniakovim nitratom je zasluga pojačenega avstrijskega izvoza tega umetnega gnojila v Ameriko in deželo Sredozemskega morja.

Izmed ostalih blag je večjo številko dosegel samo že promet s papirjem (4.030 ton), v veliki večini iz Avstrije. V Trst pa so tudi še pripeljali manjše količine starega železa, celuloze, premoga, južnega sadja, železnih polizdelkov, vina, železnih tračnic, stekla, alkohola in različnih železnih izdelkov itd.

Do sedaj Statistični bilten tržaške trgovske zbornice ni upošteval cestnega prometa ter je pričel objavljati podatke o tem prometu šele letos. Podatki se nanašajo samo na blago, ki je prišlo ali odšlo skozi blok med cono STO in Italijo ter ne upoštevajo cestnega prometa na vseh ostalih blokih. S tovornimi avtomobili so tako v januarju in februarju prepeljali 42.443 ton raznega blaga, kar je za okrog 3.000 ton več kot lani in za več kot 20 tisoč ton manj kot 1951. leta. Iz Trsta pa so s tovornimi avtomobili odpeljali 97.097 ton raznega blaga, kar je skoraj za 10.000 ton več kot lani in obenem za skoraj 50.000 ton manj kot 1951. leta.

Izostala komedija

Včeraj v jutranjih urah se je vrnila v Trst iz Opatije skupina 620 Svicarjev, ki so prebili velikonočne praznike v Opatiji na povabilo tamkajšnjega mestnega odbora. Takoj nato, ob 9. uri, so s posebnim vlakom nadaljevali pot v Švico.

Gre za isto skupino turistov, katere odhod v Jugoslavijo so tržaški šovinisti izrabili za eno izmed svojih protijugoslovanskih špekulacij. Glede na to, da so tudi ob njenem povratku skozi naše mesto imeli v programu nekakšno reprizo začete provokacije, sklepamo, da se jim je zaradi naglice (namerne?) odhoda turistov iz Trsta izmuznila še ena priložnost, za običajno komedijantarstvo.

KOZAREC VINA
privoščiš svojemu prijatelju. To te stane 15 lir. Se manj, samo 10 lir te stane, če hočeš kot član «Dijaške Matice» redno prispevati siromašnemu slovenskemu dijaku.

Nesrečen izlet v Karnijo

Ob 18.50 so z zasebnim avtom pripeljali v bolnico 27-letno Mafaldo Pellegrini por. Antolini iz Ul. sv. Marka 20, katero so morali zaradi verjetnega zloma desne noge in gležnja, sprejeti na ortopedskem oddelku s prognozo okrevanja, če seveda ne bo komplikacij, v 10 ali 60 dneh.

Njen 32-letni mož Libero, stanujoč z njo, je v bolnici izjavil, da sta zjutraj okoli 11. ure vozila z motorjem «ISO» v smeri Tolmezza. Kakih 6 km pred ciljem pa je zaradi spolzke ceste izgubil oblast nad vozilom in trčil v obcestni kamen.

Ker se je žena takoj po nezgodi hudo pritoževala, jo je pripeljal v Trst.

Z vespo podri industrijca

Okoli pol pete ure popoldne je 19-letni Ervin Žerjal, stanujoč v Boljuncu na št. 238, vozil s svojo «vespo» po cesti, ki iz njegove vasi pelje v Domjo. V neposredni bližini boljunskega športnega igrišča je Žerjal opazil tik pred seboj dva pešca, ki sta hodila po cesti v isti smeri kot on. Fant je, v prepričanju, da bo preprečil trčenje, takoj zavrl, vendar je bilo vse zaman, kajti motociklist je trčil v pešca, ki je bil na levi strani ceste, in ki so ga kasneje identificirali za 40-letnega industrijca Normanna Salvadorija iz Ul. Diaz 5. Zaradi trčenja sta tako Salvadori kakor tudi Žerjal padla na tla in medtem ko se je slednji rešil brez poškodb, je Salvadori ranjen obležal, dokler ga niso z zasebnim avtom, last Ortensia Milla iz Milj, ki je slučajno privozil mimo, odpeljali v bolnico.

Tu so mu zdravniki ugotovili udarec na kolenu z verjetno kostno poškodbo ter ga poslali na ortopedski oddelek, kjer so ga tudi sprejeli. Po mnenju zdravnikov bo ponesrečenec okreval v 7 ali v primeru zloma v 40 dneh.

Ognila se je avtu toda padla v jarek

Predvčerajšnjim zvečer je 56-letna Marija Prestar iz Ul. Carducci 32 hodila po cesti, ki iz Devina pelje proti železniški postaji, ko je iz nasprotne smeri privozil avto z močnimi lučmi. Prestarjeva, ki so jo luči zaslepile, je stopila na stran, da bi se izognila avtu, toda smola je hotela, da je stopila v jarek in padla.

Šofer je seveda takoj ustavil vozilo in ženi priskočil na pomoč ter jo povabil v avto, da bi jo odpeljal do najbližje postaje za prvo pomoč, toda Prestarjeva, ki ni čutila nobenih bolečin, je odbila vabilo.

Šele ponoči je začutila bolečine in ker do jutra niso ponehale, se je odpravila sama v bolnišnico, kjer so jo zdravniki, ki so ji ugotovili zlom neke koščice v zapestju leve roke, pridržali s prognozo okrevanja v 30 dneh.

NOCNA SLUZBA LEKARN
Davanzo, Ul. L. Bernini 4; Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Naši kmetovalci nujno potrebujejo seno

Prve posledice letošnje suše - Seno po 4000 lir za stot - Pomanjkanje iniciativ pri oblasteh in kmetovalcih za selekcijo trav in načrtno gnojenje travnikov

V okviru ukrepov v prid kmetijstva ni na zadnjem mestu potreba, da se zagotovi kmetom redni dotok raznih potrebščin, ki jih uporabljajo v proizvajalnem ciklusu.

Glede potrošnega blaga je nujno zagotoviti živinorejcem krmo po ugodnih cenah. Tržaško področje je postalo pomembno središče mlinarske industrije. Zato bi bilo potrebno, da se krajevnim živinorejcem daje prednost pri nakupu postranskih proizvodov te industrije, brez nepotrebne vmesne manipulacije in prekupčevalcev.

Kako je kočljivo vprašanje krme na našem ozemlju, imamo vprav letos najbolj zgovoren dokaz. Lani ni bilo dovolj sena zaradi suše, letos pa ni še paše tudi zaradi suše: Zaradi tega je občutno pomanjkanje sena, ki je doseglo previsoke cene, kar 4.000 lir za stot. Toda ni samo vprašanje cene, tudi nabava je otežkočena in kmet mora zgubljati dneve in denar, da poišče seno, ki ga nujno potrebuje, ako noče, da mu hlev ne bo ostal prazen.

Pripomniti pa še moramo, da so pri nas poleg suše tudi drugi vzroki, za pomanjkanje sena. Travniki so obubožani, potrebujejo gnoja; zaradi raznih razlastitev jih je vedno manj, vojska s svojimi vajami pa napravi še svoj del škode. Če bi bilo dovolj njiv, bi lahko sejali več detelje in lucerne, a plodne zemlje je premalo, vendar pa bi se dalo v tem pogledu še marsikaj napraviti in bodo kmetje prisiljeni razmišljati o tem. Prav tako bi bilo treba razmišljati o selekciji trave, kar je eden izmed prvih pogojev za zboljšanje travnikov in kakovosti krme. Naši kmetje, žal o tem važnem činitelju ne vodijo še računa. Potrebno bi bilo, da bi kmetijsko nadzorništvo dalo pobudo, nasvete in pomoč kmetom, da bi strokovnjaki pregledali, kakšna trava raste po naših travnikih, kakšna je njena krmilna vrednost, katero je treba očistiti in katero sejati. Preskrbeti bi bilo treba semena in jih nuditi kmetom po ugodnih cenah, prav tako tudi potrebna gnojila.

Na našem področju je občutno pomanjkanje gnoja. Zaradi tega je zelo umestna zamisel, da bi se zgradilo središče za predelovanje smeti in bi se s tem omogočilo proizvajanje organskih gnojil po dostopnih cenah. To bi bila za poljedelstvo neprecenljiva korist. O zadevi smo že podrobneje pisali v našem listu pred nekaj meseci. Obubožanje zemlje zaradi pomanjkanja gnojil in poslabšanje fizične strukture obdelovalne zemeljske plasti, se bo še stopnjevalo v prihodnjih letih, če bi primanjkovalo organske snovi. To vprašanje je treba vzeti v pretres in ga rešiti z največjo pozornostjo.

Med izletom v coni B z motorjem v tovornik

Mož in žena hudo ranjena v bolnici, kamor ju je pripeljal rešilni avto iz Izole

Nekaj minut po 20. uri je rešilni avto iz Izole pripeljal v tržaško bolnišnico 48-letnega mornarja Antona Černeko in njegovo 44-letno ženo Irmo Sirotič por. Černeka, oba stanujoča v Ul. Crispi 5, ki so ju pridržali na ortopedskem oddelku.

Černeki so namreč ugotovili udarec na prsnem košu z verjetnimi kostnimi poškodbami in razne rane nad desnim očesom, na kolenu in drugih delih leve noge, medtem ko so njegovi ženi poleg globoke rane na levem kolenu, udarca na prsnem košu in potplutbo na zatilniku tudi zlom stegnenice leve noge. Medtem ko bo prvi okreval v 10 ali najkasneje v 30 dneh, bo morala druga dalj časa ostati v zdravniški oskrbi in sicer 50 ali celo 80 dni.

Ponesrečena zakonca sta zdravnikom izjavila, da sta se vozila s svojim motorjem «Benelli» po cesti, ki iz Sv. Lucije pelje v Portorož v smeri Trsta, ko sta se zaletela v pred njima vozeči tovornik, ki je nepričakovano spremenil smer vožnje in zavozil na levo stransko cesto.

Pes mu je prinesel smolo

10 minut po 12. uri so sprejeli na ortopedskem oddelku 24-letnega Silvija Zernija iz Ul. Carpison, kateremu so zdravniki ugotovili udarec na ramenu z verjetnim zlomom.

Zerni je izjavil, da mu je med vožnjo z motoskuterjem «Iso» po cesti s Kontovela v smeri Sv. Križa, neki pes prekrižal pot. Zerni je sunkovito zavil, da bi preprečil trčenje, vendar je pri tem izgubil ravnotežje in padel na tla. Takoj nato je nadaljeval vožnjo, misleč, da ne bo nič hudega, toda bolečine so ga prisilile, da se je zatekel v bolnišnico. Če ne bo komplikacij, bo okreval v 10 ali najkasneje v 40 dneh.

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

PRVI INOZEMSKI turisti v koprskem okraju

Delavci tovarne «BMW» iz Muenchena, Švicarji, Avstrijci - Letos pričakujejo okrog 8000 tujcev - Naglo urejevanje in izpopolnjevanje letovišč

V nedeljo je prispela v Portorož skupina 57 turistov Zapadne Nemčije, ki so se včeraj zadrževali v Kopru, danes pa bodo odšli iz Trsta nazaj v Muenchen. Turisti so delavci in nameščenci tovarne avtomobilov «BMV», ki so odpotovali iz Muenchena pretekli petek ter so si ogledali Ljubljano, Postojno, Opatijo, Pulj in našo obalo. V soboto sta za krajši čas obiskali Portorož oziroma Koper dve skupini — 34 Svicarjev in 34 Avstrijcev, ki sta odpotovali naprej v Opatijo. V Palas Hotelu pa trenutno letuje 14 gostov iz raznih avstrijskih mest.

Prava turistična sezona se bo začela v koprskem okraju meseca maja. 15. maja bodo prispele v Portorož prve skupine turistov iz Danske, Avstrije, Anglije, Nemčije, Švice in Švedske. Po sklenjeni pogodbi se bodo skupine turistov iz teh menjale vsakih 15 dni do srede meseca septembra.

Po dosedanjih prijavah sodeč, bo letos letovalo v koprskem okraju znatno več tujih turistov kot lani, ko jih je bilo nekaj nad 3000, medtem ko predvidevajo, da bo letos gostovalo pri nas okrog 8000 tujih gostov. Letos bodo turistični obrati razpolagali s 1500 posteljami za goste, to je nekaj več kot lani. Poleg tega bo letos gostom na razpolago za izlete posebna motorna jadrnica, ki jo zdaj preurejajo v Pulju ter te dni dobavljen avtobus. Oboje bo upravljalo turistično podjetje «Adria» iz Portoroža. Zadnje čase v Portorožu tudi urejejo elitno restavracijo v vili «San Lorenzo» — nekdanji igralnici, kjer bo prostora za 400 gostov, poleg tega tudi urejajo letni kino in nekatere druge naprave, da bo to veliko morsko letovišče nudilo domačim in tujim gostom čimveč udobnosti in razvedrila.

Zašel je čez mejo

Predvčerajšnjim popoldne 15 minut po 15. uri se je 59-letna Anita Mamich, stanujoča na Trgu Marengo št. 2 v Milanu, oglasila na policiji in izjavila, da je njen 54-letni brat Santo, stanujoč v Trstu v Ul. Revoltella, s katerim sta odšla na sprehod do jugoslovanske meje, nehote prekoračil na stari cesti proti Sežani mejo. Na oni strani ga je ustavila patrulja jugoslovanskih vojakov in ga odpeljala s seboj.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

KRITIKE IN POROČILA

DELA JUGOSLOVANSKIH AVTORJEV V TRSTU

Komorni koncert v Avditoriju

Ze ob začetku naj poudarim, da naslov tega zapisa ne odgovarja povsem resnici, res pa je, da je spored krepko nagibal k prvi in zadnji točki sporeda, ko je imenoval Ivana Marne Jarnovića, dubrovniškega klasicista in slovenskega impresionista Lucijana Marija Skerjanca. Na koncertu so sodelovali: ljubljanski godalni kvartet (Leon Pfeifer, prva violina, Albert Dermelj, druga violina, Vinko Šušteršič, viola in čelist Cenda Sedlbauer), tržaška harfistka Jelica Pertot - Portograndijeva in kot gost violist Srečko Zalokar.

Glasbena Matica v Trstu je iz mnogih razlogov več ali manj nujno vezana na prirejanje koncertov komornega značaja, predvsem pa solistov, vokalnih in instrumentalnih. Ponedeljkov koncert pa je bil prvi v tekoči sezoni, ki je po svojem izrazito komornem in resnoznem značaju pomenil veliko pridobitev v kroniki Glasbene Matice, posebej še zaradi dejstva, da je bil Avditorij v primerjavi z malone tradicionalnim povprečjem razmeroma dobro obiskan. Zlasti pa je razveseljivo dejstvo, da smo slišali dvoje pomembnih del jugoslovanske ustvarjalne tvornosti, kar je tembolj važno, ker je jugoslovanska glasbena kultura še preveč tuja Slovencem izza meja, dasi pa kvaliteti zavzema razveseljivo mesto v sodobni evropski glasbeni kulturi. Sicer pa šest koncertov, ko smo pravzaprav že ob koncu sezone, ni ravno preveč, saj je očitno, da ne manjka ljubiteljev glasbe in zvestih obiskovalcev. O tem bi kaj kmalu veljalo tehtno razmisliti, posebno še, če nam je pri srcu propagiranje slovenske in jugoslovanske produktivne in reproduktivne dejavnosti.

Jarnovićev koncertantni kvartet je klasična kompozicijska tvorba v treh stavkih. Njegov avtor je doslej malo znani dubrovniški violinist svetovnega slovesa in učenec znamenitega italijanskega virtuoza Antonia Lollija. Razumljivo je da je Jarnović pisal predvsem za svoj instrument, zato je njegov življenjski opus usmerjen v dela komornega značaja, kakor so številni violinski koncerti in godalni kvarteti, violinske sonate in dueti. Marne Jarnović je ožji sodobnik Haydna in Mozarta, zato je razumljivo, da so njegove skladbe obeležene s stilnimi vrednotami druge polovice 18. stoletja.

Koncertantni kvartet, ki smo ga slišali v ponedeljek, je tako pristno mozartovsko grajen, da bi bil marsikak glasbenj strokovnjak v zadregi, če bi prej ne slišal za Jarnovića. Njegova glasba se odlikuje z lepoto melodične linije in plemenitostjo harmonije in zvoka. Zlasti je čudovita kantilena v Andantinu, ki so jo ljubljanski kvartetisti interpretirali z velikim smislom za stilno čistost in globoko muziciranje.

Namesto Respighijeve slike «Zaton» za mezzosopran in godalni kvartet smo poslušali stavek iz Ravelovega kvarteta. Menim, da bi bilo bolje točko preskočiti kakor izvajati del neke celote, ki le kot taka pomeni umetniško zaokroženo vrednoto.

V zaključnem delu koncerta smo slišali Skerjančev godalni kvintet v c - molu. Menda Slovenci nimamo skladatelja, ki bi s tako rutino obvladoval kompozicijsko tehniko kakor je to zanesljivo očitno pri Skerjancu. V sonatnem delu je od ekspozicije do reprize grajen gibljivo in duhovito, v počasnih stavkih prej razumsko kakor intuitivno, s tisto intelektualno noto, ki jo nepoučeni imenujejo stil in ji prisojajo domovinsko pravico nekje pri Francozih. To bi utegnilo biti do neke mere res, nagib k impresionizmu namreč, ki pa nima več take avtoritete (razen več ali manj v liričnih stavkih), da bi lahko impulzivno usmerjal skladateljevo tvornost v izrazito stilno obravnavo. Bolj preprosto: če je skladateljevo zadnje ustvarjalno obdobje rezultiralo skladbe, kakršna je godalni kvintet, potem lahko govorimo o osebnem izrazu. To prepuščamo muzikologom, ki bodo imeli verjetno dosti dela.

Ljubljanski godalni kvartet je v skupno zavzetost uglašen komorni ansambel. Resno in seriozno prizadevanje za tehnično obvladovanje, delikatno, intimno muziciranje in zrel, razvit smisel za logično interpretacijo so v glavnem elementi, ki kvartetu določajo visoko kvaliteto.

Jelica Pertot - Portograndijeva je s kvartetom odigrala Tournierjev preludij in ples za harfo in godalni kvartet solistično pa Salzedove kratke glasbene pravljice in Gradjanyjevo Jesen. Ni kaj reči: mojstrsko obvladovanje instrumenta v tehničnem in muzikalnem pogledu. Precizen in zanesljiv arpegio, odlično frazíranje in tenak čut za pravo mero so funkcionalne lastnosti njene igre.

L. M.

Povratek članov SNG z gostovanja na Reki in v Pulju

Včeraj so se vrnili v Trst člani našega SNG, ki so, kot smo že poročali, gostovali na Reki in v Pulju z dramama «Dedinja» in «Gospoda Glembajevi». Člani SNG so bili z uspehom gostovanja zelo zadovoljni in so se vrnili polni lepih in nepozabnih vtisov o bratskem sprejemu, ki so ga doživeli tako na Reki kot v Pulju.

O gostovanju in o nastopu z «Dedinjo» na Reki piše reški italijanski dnevnik «La voce del Popolo» nasldenje:

Spustil se je zastor po tretjem dejanju in zdi se, kakor da se aplavzi ne bodo končali. Nato se zastor ponovno dvigne in na pozornici se pojavijo vsi igralci. Sledi kratka, toda odkrita in občutena slovesnost s pozdravi intendanta Ferda Delaka, predstavnikov ljudskih oblasti in reških Slovencev. Odgovori ravnatelj Slovenskega narodnega gledališča, ki se zahvali v imenu igralcev, medtem ko občinstvo, ki je razumelo pomen slovesnosti, znova pozdravlja drage goste.

Stroga umetniška vrednost tega gledališča nam je bila že poznana in četrtkova predstava je v nas samo potrdila naše prepričanje. Znane so težave, ki jih postavlja pred vsako igralsko skupino ta globoka, psihološka in človeška drama. SNG nam je nudilo homogeno predvajanje, do podrobnosti izdelano in v inteligentni režiji».

Izšel je
«PIONIR» št. 7
Dobite ga v prodaji pri prodajalcih «Primorskega dnevnika» za 20 lir.

GLEDALIŠČE VERDI

Drevi ob 21. uri nastopi gledališka skupina Ricci-Magni s Hartogovo igro «Zakonska posteljа».

Jutri slavnostni večer na čast Eve Magni s prelepo komedijo Jeanna Sarmenta «Najlepše oči na svetu».

Ljudska prosveta

MLADINSKA PRIREDITEV V SEŽANI

V nedeljo 19. t. m. bo v Sežani mladinska prireditev. Sodelujejo mladinci z Opčin in iz Velikega Repna. Ob tej priliki priredi prosvetni krožek izlet v Sežano. Vpisovanje za člane in simpatizerje dnevno od 19. do 21. ure na sedežu krožka v Konkonelski ulici št. 1 od torka 7. t. m. do petka 10. t. m. Za Veliki Repen vpisovanje pri Silvestru Skabarju.

Člane napročamo naj prinesejo s seboj izkaznico zaradi obnovitve.

Izleti

V TOLMIN IN NA REKO - CRIKVENICO

Motoklub «Amatori» organizira 19. IV. 1953 motociklistična izleta v Tolmin in na Reko-Crikvenico. Vpisovanje samo za člane na sedežu kluba vsak dan od 17. do 19. ure do srede 8. t. m.

Mali oglasi

GOSPODINJSKO POMOCNICO Slovenko išče dr. Levi, Ul. Corti 1.

KINO

Rossetti, 16.30: «Upornik z Jave», Fred Mac Murray, Vera Ralston, Victor Mac Laglen.
Excelsior. 16.00: «Sonce sije visoko», Charles Winninger, Arleen Whelan, John Russel.
Nazionale. 16.00: «Ivanhoe», Robert Taylor, Elisabeth Taylor, Joan Fontaine. Barvni film.
Fenice. 16.00: «Spartaco», Massimo Girotti, Gianna Maria Canale, Ludmilla Teherine.
Filodrammatico. 16.00: «Očarani vrt», prvi barvni film Giannija in Pinota, sledi Walt Disneyev barvni film: «Pluto, narodni junak».
Arcobaleno. 14.00: «Snežišča na Kilimandžaru», G. Peck, Susan Hayward, Ava Gardner. Barvni film.
Astra Rojan. 16.00: «Ljubček, poročiva se spet», Van Johnson, Katherine Grayson.
Grattacielo. 16.00: «Utrujeni Bandolero», Renato Rascel, Laura Masiero.
Alabarda. 16.00: «Misourski lovci», Clark Gable, Ricardo Montalban, Maria Helena Marques. Barvni film.
Ariston. 16.00: «Veliki Caruso», Mario Lanza.
Armonia. 15.30: «Jekleni živci», A. Sheridan, J. Lund. Barvni film.
Aurora. 16.00: «Pojejo pod dežjem», Gene Kelly, Debbie Reynolds, Donald O'Connor. Uspeh glasbe; barvni film.
Garibaldi. 15.30: «Suličarji v napad», R. Cameron. Barvni film.
Ideale. 16.00: «Ženske proti nezmanemu», Robert Taylor.
Impero. 16.00: «Predsednica», Silvana Pampanini, Carlo Dapporto. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Italia. 15.30: «Drugi čas», Gina Lollobrigida, Amedeo Nazzari.
Viale. 16.00: «Prostor, prihajam jaz», Red Skelton, Sally Forrest. Barvni film.
Kino ob morju. 16.00: «Dvomilijivi svet», Edmond O'Brien, J. Dru.
Massimo. 16.00: «Talisman Kitajske», Donald Reagan, Rhonda Fleming. Barvni film.
Moderno. 16.00: «Trinidad», Rita Hayward, Glen Ford.
Savona. 15.00: «Amerikanec v Parizu», Gene Kelly, Leslie Caron. Barvni film.
Secolo. 16.00: «Polkovnik Hollister», G. Cooper.
Vittorio Veneto. 16.00: «Če me ljubiš, oprosti mi», L. Young, Jeff Chandler.
Azzurro. 16.00: «Prekleto zlato», W. Powell, J. Adams. Barvni film.
Belvedere 16..00: «Upor upadcev», barvni film.
Marconi. 16.00: «Zvoki ob zahodu», Ray Milland, Helena Carter. Barvni film.
Novo cine. 16.00: «Veliko nebo», Kirk Douglas.
Odeon. 16.00: «David in Betsabeja», Gregory Peck, Susan Hayward. Barvni film.
Radio. 16.00: «Neulovljivi Pimpernel», David Niven, Margaret Leigton.

RADIO

TOREK, 7. aprila 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.30 Iz športnega sveta. 14.40 Domači zvoki. 17.00 10' igra orkester Kettelbey. 17.40 Jugoslovanske narodne pesmi in plesi. 18.15 Pestra partitura zabavnih motivov. 19.00 Večerne vesti. 20.00 G. Verdi «Othello» opera v 4 dejanjih. 22.15 Glasba za ples. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.00 Glasba po željah. 14.15 Lahke melodije. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Beethoven: Koncert za violino in orkester v D-duru. 19.00 Tehnika in gospodarstvo. 19.10 Pestra operna glasba. 20.00 Koncert sopranistke Ondine Otta. 20.20 Glasbena mediigra. 20.30 Aktualnosti. 20.45 Vesela glasba. 21.00 Dramatizirana povest. 21.30 Priljubljene melodije. 22.00 Čajkovski: Simfonija st. 5. 22.42 Slavni pevci. 23.00 Plesna glasba. 23.32 Spitalny in njegov orkester. Polnočna glasba.

TRST I.

11.30 Schuman: Koncert st. 4 v a-molu za klavir in orkester. 17.30 Lahka glasba. 19.20 Duo Simeone. Bossi izvaja Intimno sonato. 20.35 «Fedora», opera v 3 dejanjih Umberta Giordana.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Skladbe slovenskih skladateljev. 12.30 Poročila. 14.00 Pavel Sivic: klavirska glasba dvaintoletja — XIV. A. Mozart. 14.40 Igra orkester Andre Kostelanetz. 16.00 Popoldanski koncert slovenske komorne glasbe. 18.00 Melodije in ritmi. 18.40 Moški zbor «France Prešeren» iz Kranja in Gorenjski vokalni kvintet. 18.30 Kulturni pregled. 18.40 Koncert pianista Marijana Lipovška. 19.45 Zabavna glasba. 20.15 Manj znane arije iz velikih oper. 22.00 Poročila.

SEMENSKI KROMPIR uvožen iz inozemstva je naprodaj po ugodni ceni pri podjetju Sessa v Ul. Valdirivo 8.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI

18. IN 19. APRILA 1953
IZLET V
PAZIN

19. APRILA 1953
IZLET V
ŠKOCIJAN
Vpisovanje do 8. aprila pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - Tel. 29248.

19. APRILA 1953
IZLET V
ŠTANJEL
BRANIK
DORNBERG
POSTOJNO
Vpisovanje do 11. t. m.

12. APRILA 1953
IZLET V
ŠTORJE
Vpisovanje še danes

OD 2. DO 6. MAJA 1953
IZLET V
SPLIT

OD 9. DO 11. MAJA
IZLET NA
ZAGREBŠKI VELESEJEM
Vpisovanje pri «Adria-Express» od 29. aprila dalje.

Ceste v Beneški Sloveniji

je treba popraviti in modernizirati

Zdaj, v začetku pomladi, ko se po navadi začnejo razna večja javna dela, bi bilo primerno napraviti nekak splošen pregled o stanju in potrebah cestnega omrežja v Beneški Sloveniji. Predvsem moramo ugotoviti, da se vkljub vsem obljubam in vestem, na teh cestah ni začelo nikako delo. Najlepši primer za to je cesta na Preseku, ki so jo že začeli delati, nato pa so dela opustili. In vendar bi bila ta cesta zelo koristna in tudi potrebna za tamkajšnje gospodarstvo in tudi za turizem. Verjetno se bo do tik pred volitvami dela ponovno začela, da bi se tako ustvaril vsaj videz, da se nekaj le dela za ljudstvo. Toda po volitvah bomo verjetno ostali pri starem. Podobno bo verjetno tudi z drugimi javnimi deli, ki so jih že začeli, nato pa opustili.

Dejansko imamo danes v Beneški Sloveniji v glavnem isto cestno omrežje, ki smo ga imeli pred 30 leti, ko si je ljudstvo z delno pomočjo bivšega ministrstva za osvobojeno ozemlje zgradilo nekaj cest. Že tedaj pa so mnoge obljube o pomoči ostale prazne in si je ljudstvo zgradilo ceste z lastnimi močmi in sredstvi. To nam trditev potrjujejo uradni podatki sami. Beneška Slovenija je imela 31. decembra 1928. sledeče cestno omrežje: v občini Artin, ki ima 37 kv. km površine, je bilo tedaj 24 km cest; občina Ahten s 25 kv. km površine je imela 12 km cest; Dreka s 14 kv. km površine je imela 17 km cest; Fojda s 47 kv. km površine 3 km cest; Čedad z 52 kv. km površine 47 kv. km površine 19 km cest; površine 3 km itd. itd., tako, da je na skupno površino 697 kv. km prišlo le 376 km cest. Za danes nimamo točnih uradnih podatkov, vendar lahko trdimo, da je trenutno na vsem tem ozemlju kvečjemu 500 km cest. Vendar moramo pripomniti, da so tu vštete tudi vse ceste, ki so jih zgradili domačini in ki so postale pozneje občinske.

Najlepši primer za to nam daje občina Brdo, ki je imela l. 1928 po že prej omenjenih statističnih podatkih, le 3 km občinskih cest in jih ima danes kar 11 km in sicer 4 km od Tera do Podbrda in dalje, 4 km od Njivice do Brda in Sedlišča, 2 km od Sv. Ožbalta v Zavrh in 1 km od izvira Tera do Muzca. Toda vse te ceste, razen zadnje, so bile že prej, le da so pozneje postale občinske.

Cesta, ki vodi iz Cente v Ter pa je iz strateških vzrokov postala kar pokrajinska. Zato so jo tudi razširili in podaljšali vse do Učeje. Skozi Beneško Slovenijo, pa vodi še ena cesta, katere že nismo omenili, in sicer državna cesta skozi Stupico. Kot vidimo iz vsega tega, novih cest pravzaprav ni, le nekatere so spremenile svojo kategorijo in so iz vaških ali zasebnih postale občinske, druge pa iz občinskih pokrajinske.

V Beneški Sloveniji so potrebne nove ceste. Se bolj pa so nujni razni odcepki, in predvsem v Nadiški in Terski dolini, ki bi povezovali posamezne vasi z že obstoječimi arterijami. V teh predelih pa je izredno važen tudi problem vzdrževanja že obstoječih cest. Vse to pa je povezano s kopico drugih problemov in predvsem z vprašanjem gospodarskega razvoja teh krajev.

Omenili smo, da je poleg vprašanja gradnje novih cest zelo važno tudi vprašanje vzdrževanja že obstoječih cest. Zakaj? Gospodarske razmere teh predelov so zaradi načrtnega zapostavljanja ostale zelo slabe. Te razmere pa se ne odražajo samo pri posameznem kmetu ali delavcu, ampak tudi v gospodarstvu posamezne občine. Zato je tudi vzdrževanje že obstoječih občinskih cest zelo kritično, ko pa občinske uprave s samimi svojimi sredstvi komaj rinejo naprej. Pri vsem tem je zelo važna tudi geološka struktura in lega teh krajev, ki so več ali manj hriboviti. Tu pride posebno do izraza prirodni pojav korozije. Vsak naliv, vsak močnejši dež izpira in razjeda že itak slabo grajeno in še slabše vzdrževano cesto. Že sama cestišča bi dejansko ne prenesla večjega prometa in večjih transportov. Toda po teh ozkih in neprimernih cestah prevažajo drva in les iz gozdov in težki tovorni avtomobili uničijo še to, kar so pustili za seboj že prej omenjeni klimatski pojavi. Dokaz za to je cesta, ki vodi iz Cedada v Klodič, kjer so pred časom morali prekiniti avtobusno zvezo, kajti cesta je bila taka, da avtobus ni mogel voziti po njej.

Popravljanje in vzdrževanje takih cest je gotovo zelo drago. Koliko bi to stalo na leto, ne moremo točno reči, vendar se trdi, da bi celo 100 milijonov lir na leto ne bilo preveč. Res je sicer, da je 100 milijonov lir veliko, vendar je glede na posebne razmere teh krajev nujno.

Ko pa govorimo o kakem cestnem omrežju, moramo najprej sestaviti nekako osnovno ogrodje, ki bi spajalo ostale občinske ali vaške ceste in jih povezovalo v nekako celoto. V našem primeru bi bila cesta, ki vodi iz Cente v Čedad stalno pod bregovi in ob ustju raznih stranskih dolin in dolinic najprimernejša , glavna prometna žila vse zapadne Beneške Slovenije. Zato bi bilo najprimernejše urediti najprej to cesto, ki bi tako povezovala ves ta del Beneške Slovenije v nekako gospodarsko celoto.

Zgoraj omenjena cesta pa je kljub tolikemu tovornemu prometu in avtobusnim zvezam v takem stanju, da mnogi šoferji na poti iz Čedada v Čento izberejo raje dokaj daljšo cesto skozi Videm. Po zadnjih vesteh pa so baje vojaške oblasti uvidele strateško važnost te arterije in naročile tehničnemu uradu, naj cesto čimprej popravi. Ker gre za več ali manj strateško važno cesto, jo bodo razširili, omilili neke vzpetine in ovinke in celo asfaltirali. To so zaenkrat govorice, ki pa bi se zaradi že omenjene vojaške važnosti lahko tudi uresničile in tako bi bila ta cesta dokončno urejena.

V zelo slabem stanju pa so tudi ceste, ki vežejo Videm z Nemami, Ahtenom, Fojdo in Tavorjanom. Še slabša pa je pokrajinska cesta, ki veže Cento z Učejo. Kmalu po vojni je pokraj. uprava dala nekaj milijonov lir za ureditev te ceste, toda ta vsota je bila premajhna in zato je tudi cesta taka. Ker pa je ta cesta zelo važna za trgovski turistični promet, bi bilo želeti, da bi jo čimprej in popolnoma obnovili. Stroški bi bili sicer veliki, toda tudi vzdrževanje sedanje slabe ceste stane mnogo.

Če pogledamo od tod malo bolj proti severu, bomo opazili nekaj podobnega. Cesta, ki vodi iz Rezijute v Ravenco, je bila po prvi svetovni vojni temeljito obnovljena, toda danes potrebuje spet popravila, da bi se tako tudi ta predel, ki je zaradi svojih krajevnih značilnosti izredno vabljiv in zanimiv, povezal z ostalimi pokrajinami.

Južnozahodno od Humina je vas Gorjani, ki je v pogledu cest na istem, kot ostale vasi. Od Gorjanov do Flipana vodi edina pot, ki pa je taka, kot morebiti bivša vojaška cesta, ki že 20 let ni bila popravljena. In še ta ne vodi prav do vasi, ampak do Fratičev, od koder je do vasi še 1 km nekakega kolovoza. Res pa je, da bi ta pot ne imela posebne gospodarske važnosti, saj se celo vas Flipan, ki spada v občino Gorjani, skuša od nje odcepiti.

Če bi hoteli nadaljevati, bi morali našteti še mnogo cest, ki so potrebne nujnega popravila. Toda naštevanje bi nas privedlo daleč. Kljub temu pa moramo omeniti vsaj še cesto med Nemami in Tajpano in cesto od odcepitve Pri mostu do Sv. Lenarta in dalje v Sovodnje in Klodič, ki je zelo potrebna obnove.

Zakaj toliko govorimo o teh cestah? Beneška Slovenija je gospodarsko zelo zaostala dežela. Res je, da pokrajina ni kaj posebno bogata, toda tudi to skromno bogastvo je vezano na določene osnovne pogoje. Eden teh pogojev je prometna zveza — cesta. Vsak pridelek, ki ga kmet ali gozdni posestnik zaradi pomanjkanja prometnih zvez ne more vnovčiti, izgubi na vrednosti. In to se odraža v splošnem gospodarskem stanju in na življenjski ravni prebivalstva, ki je zelo nizka in sili prebivalce k izseljevanju. Že v začetku smo sicer rekli, da so stroški, ki so vezani z gradnjo cest in njihovim vzdrževanjem, veliki; ti stroški pa se, četudi v nekoliko daljši dobi, z dvigom proizvodnje in vrednosti pridelka izplačajo.

Razen tega gospodarskega činitelja bomo omenili še enega in sicer tujski promet. Ti predeli so lepi, predvsem zato, ker so nekak protiutež monotoniji furlanske ravnine. Poleg tega pa imajo ti kraji svoje posebne značilnosti, kot so n. pr. posebni folklorni običaji beneških Slovencev, razne jame in podobni prirodni pojavi, tipični za kraški svet in krasna smučišča na Matajurju in drugod. Vsi ti činitelji bi pripomogli tudi k dvigu tamkajšnjega gospodarstva, to da za tujski promet je važno, da so urejene prometne zveze — ceste.

Na milanskem velesejmu bo razstavljena prva praktična angleška atomska baterija

V angleškem oddelku milanskega velesejma, ki bo od 12. do 28. aprila, bo razstavljen v paviljonu ministrstva za prehrano tudi prvi model baterije «Bepo», to je prve angleške atomske baterije Harwellske ustanove za proučevanje atomske sile. To je prvič, da bodo pokazali to baterijo na evropski celini. V Italijo jo bodo prepeljali po železnici. Baterija je visoka okrog 3 m, dolga pa blizu 5 m in prikazuje glavni nadzorni mehanizem, način, kako se izpreminjajo kemični elementi v radioaktivni izotope in kako so v bateriji sestavljene plasti grafitnih blokov in uranskih palic. Zveza britanskih tovarnarjev za tisk je zbrala znanstvenih instrumentov pa bo razstavila znanstvene naprave, ki so potrebne za proizvodnji in uporabi izotopov. Namen razstave je prikazati miroljubno uporabo atomske sile.

Povečanje svetovnega pridelka kave

Po podatkih ameriškega ministrstva za kmetijstvo bo letošnji svetovni pridelek kave leta 1952-53 okrog 40 milijonov vreč po 59,4 kg, kar pomeni za 4,5 odst. več kot je znašal lanski pridelek, a 3,8 odst. manj kot pridelek let 1935-1939. Povečanje pridelka pričakujejo na vseh glavnih področjih kavnih nasadov, razen v Afriki. Brazilija, ki je glavna svetovna pridelovalka kave, računa na letino 19 milijonov vreč, kar pomeni skoro bol milijona vreč več kot prejšnjih cenitvah.

Proučevanje srčnih bolezni

Ameriško društvo za zdravljenje srčnih bolezni je podelilo štipendije 51 znanstvenikom ki bodo proučevali vzroke in preprečenje bolezni srca. Štipendije so omogočili lanski prispevki ameriške javnosti. Društvo bo nadalje finansiralo raziskovanja za izdelavo umetnega srca in pljuč, umetnih ledvic in proučevalo delnega zmrzvanja telesa med operacijo.

Nova izboljšana vrsta riža

Postaja ameriškega poljedelskega ministrstva za poskuse z rižem je vzgojila novo vrsto riža, za katero pravijo, da bo bolj odporna proti boleznim kot so druge vrste. Novo vrsto so imenovali «sončno čepico».

Mačka in njena hiša

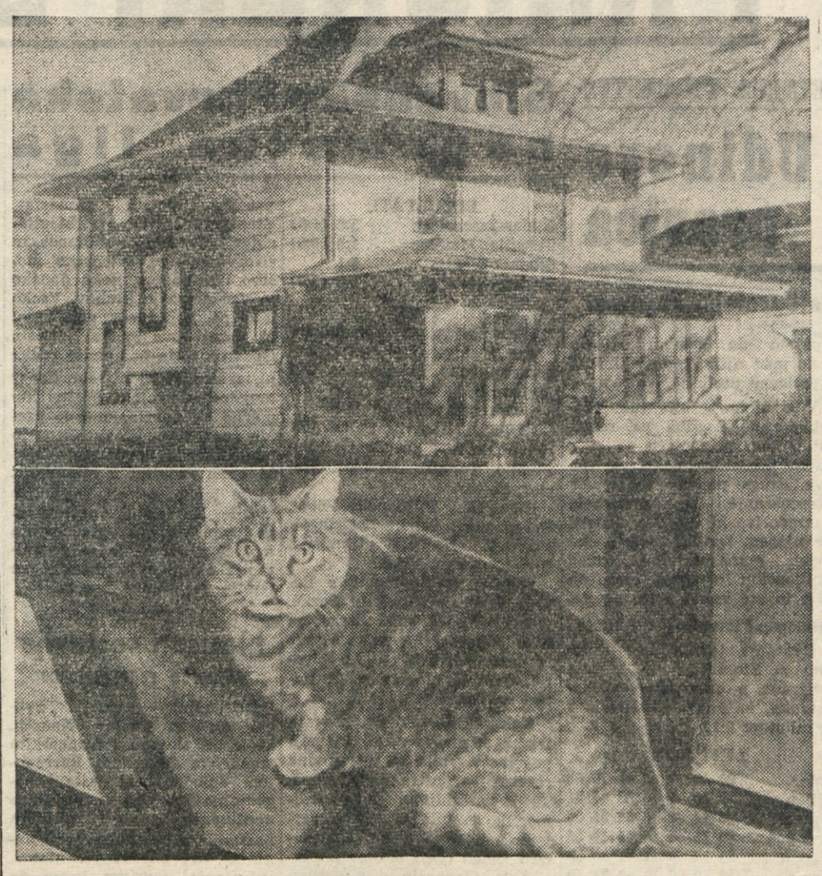

Mačka Midgie iz Omahe je podelovala hišo s šestimi sobami, ki ji jo je zapustil njen gospodar Francis A. Putman. Do svoje smrti bo Midgie razpolagala z eno sobo in uživala vso oskrbo; po njeni smrti pa bo hiša postala last skrbniškega odbora.

KOLIKO UR SPANJA POTREBUJE OTROK?

Statistike in tabele nam sicer nazorno govorijo, koliko ur spi otrok v določeni življenjski dobi, vendar nam pa to ne zadostuje, kajti ne smete pozabiti, da vaš otrok ni samo «povprečen otrok». Vaš otrok je čisto določena oseba in morete zato zanj šele po daljšem opazovanju izsledito, kar je normalno. Iz sledečega boste takoj videli, da si, ko gre za vašega otroka, prav nič ne morete pomagati s povprečnimi statističnimi številkami.

Na otroškem oddelku slavne ameriške klinike Mayo v Rochesterju so dalj časa opazovali nad osemsto otrok v starosti 2-3 let, kako dolgo spijo in so videli, da znaša povprečno čas spanja 13 ur na dan. Toda nekateri otroci so spali v 24-urni periodi samo osem ur, medtem ko so drugi rabili za spanje celih sedemnajst ur. Torej ogromna razlika! V končni tabeli pa ni ostalo od vseh teh individualnih razlik nič drugega kot ena sama številka: otrok v starosti dveh do treh let spi povprečno trinajst ur na dan.

Spanje je prav tako kot jed fiziološko dogajanje. Zdaj ga potrebujemo več, zdaj manj in potreba po spanju je v tesni zvezi z rastjo otroka. So otroci, celo dojenčki, ki že od vsega početka malo spijo, a so kljub temu zdravi in dobro uspevajo, so pa zopet otročički, ki skoro ves dan spe. Ne bodimo torej v skrbeh, saj otrok ni stroj. Individualne razlike tudi v poznejšem življenju ne izginijo, saj je na primer znano, da je spal filozof Schoppenhauer celih dvanajst ur, medtem ko je Edisonu zadostovalo le pet ur, da se je dobro naspal in spočil.

Vprašanja torej, kako dolgo mora spati vaš otrok ne more nihče odgovoriti, ne zdravnik, a še manj statistične tabele. Sledite vztrajno otrokovim navadam in spoznali boste, da je deseturno spanje za vašo hčerkico popolnoma dovolj, pa četudi veste, da spi sosedova hčerka, ki je prav toliko stara kot vaša, po dvanajst ur. Novorojenček se nahaja tako rekoč v somraku med spanjem in bedenjem, saj spi skoro ves čas in le glad ga zbudi, ko pa postaja starejši, spi manj. Često opazujemo, da gre dveleten otrok rajši pozneje v postelj, kot bi to morda želela mati, ko pa bo otrok star štiri leta, ga pa bo spanec že prej premagal in bo spal tudi dalj časa.

Često si delajo matere skrbi o tem, kako naj otrok leži med spanjem. Lega med spanjem ni bistvenega pomena in precej razširjeno mnenje, da se bo dojenčkova zaglavnica sploščila, če bo stalno ležel na hrbtu, ne drži. To se pozneje vse zravna in starejši otroci prav tako med spanjem stalno menjujejo lego, kot to delajo odrasli ljudje. Nekateri otroci ležijo ponoči radi na trebuhu. V takih primerih ne sme biti blazinica premehka, sicer se utegne zgoditi, da se bo otročiček zaril z glavo pregloboko v blazino in ne bo dobil dovolj zraka za dihanje, saj še ne more glave prav dvigati.

Vsaka mati ve, da ima otrok določene navade in opravke predno zaspi: zdaj hoče kozarec vode ali poljubček, zdaj si zaželi medvedka, da bi spal z njim. Nekateri otroci so pa v tem pogledu precej zahtevni in hočejo, da jim ponavljamo dan na dan iste ceremonije, brez katerih nočejo in ne morejo zaspati.

Vse to zahteva od staršev precej potrpežljivosti, ki pa ne bo zaman, saj pride končno do uravnovešenja živčevja, ki je potrebno za nemoteno spanje. Otrok naj zaspi z lepo mislijo. Poslednjih minut pred spanjem naj ne spremljata zlovoljnost in prepir, temveč radosten spomin na minulo ter veselje nad prihodnjim dnem. V spanju ne raste samo telo, ampak se razvija tudi duševnost zato torej ni vseeno, v kakšnem okolju kline otrok. Skrb in nevolja naj ne zasenčujeta spanja, veselje in ljubezen bodita most iz resničnosti v kraljestvo spanja. Če le razmere dopuščajo, naj otrok spi sam v svoji sobi.

Nova vrsta operacije na srcu

Neki newyorški kirurg je predaval o novi tehniki operacije na srcu, ki mu dovajajo dovodnice premalo krvi. Operacijo imenujejo «operacija srčne podplutbe» in je baje že podaljšala življenje mnogim ljudem, ki trpijo zaradi take bolezni. Doslej so napravili tako operacijo na 57 bolnikih in 50 od njih se je stanje izboljšalo. Operacija obstoji v tem, da vbrizgajo dve žlici čistega magnezijevega silikata v prostor med srčno mišico in zunanjo srčno zaščitno plastjo. Magnezijev silikat draži in vnema zaščitno plast ter mnoge arterije v njej, ki dovajajo zaradi tega več krvi, ki poživi krvi revno srčno mišico.

NOVA PANOGA V GOSPODARSTVU SLOVENIJE

INDUSTRIJA OPTIKE

Prva serija šolskih mikroskopov - Proizvodnja daljnogledov - Optična leča, ki ima značilnosti človeškega očesa - Proizvodnja optike za zvočne kinoprojektorje vrste «Iskra» - Priprave za izdelavo mikročitalcev

Steklarska obrt ima v Sloveniji precejšnje tradicije. Njen glas že desetletja sega daleč preko slovenskih meja, kjer premnoge razkošne sobane in reprezentativne salone kitijo umetniški izdelki slovenskih steklarjev. Redko kdo bi bil danes kos veščim rokam hrastniških steklarjev, a kaj šele umetniškim navdihom steklarjev iz Rogaške Slatine, ki s svojim kristalnim steklom kraljujejo nad steklarskimi umetninami vseh dežel.

Vendar je steklarska obrt Slovenije prišla do pravega izraza šele po osvoboditvi, kajti ni bilo več na vidiku objestnih kapitalistov, ki bi delavcu odvzemali izkupiček za njegovo žuljavo, toda mojstrsko delo. Slovenski steklarji so danes sami svoji gospodarji. Tovarne, ki so zrasle iz njihovih žuljev so njihova last, a prav to dviga njihov zanos in osvobaja nove kali njihove ustvarjalnosti. Jugoslavija ima danes dokaj novih tovarn za proizvodnjo stekla, vendar zaradi tega vloga slovenskih steklarjev še ni niti najmanj prikrajšana. Nasprotno, njihova vloga je danes tem važnejša in pomembnejša, kajti na vrsto je prišla proizvodnja specialnih vrst stekla, kakršno so zmožni obvladati le steklarji z dobrim znanjem in dolgoletnimi izkušnjami. Že v teh pičlih par letih uspehi niso izostali. V hrastniški steklarni namreč že dobro leto proizvajajo tudi laboratorijsko steklo, kakršno je bilo doslej poznano le iz nemške steklarne v Jeni. V nizu novih proizvodov je tudi nova vrsta stekla, ki po svoji zunanjosti popolnoma sliči na porcelan. Iz tega tako zvanega «pseudo-porcelana» danes izdelujejo najokusnejše kavne servise in razne namizne predmete

S takšnim razvojem steklarstva je Jugoslavija mnogo pridobila in tako je bilo prvič v zgodovini jugoslovanskih narodov možno pomisliti tudi na razvoj najpreciznejših panog steklarstva t. j. na razvoj industrije optike in steklopihaštva, brez katerih si danes skoro ne moremo zamisliti moderne industrijske države. Prav zato je bil že leta 1949 organiziran v Ljubljani poseben Tehnični institut za optiko in steklopihaštvo, ki se je pa že v teku dveh let, glede na izredne potrebe industrije in laboratorijev, razvil v novo Tovarno za optiko in steklopihaštvo. Prvi kader za to tovarno je prišel iz posebne industrijske šole, ki je bila organizirana že vzporedno z omenjenim institutom. Učenci te šole so pridobili v kratkem času že toliko teoretičnega znanja in praktičnih izkušenj, da so skupno s tehniki in steklarskimi mojstri sami začeli pripravljati orodje za proizvodnjo optičnih leč in prizem.

S pomočjo priznanega strokovnjaka za optiko univ. prof. dr. A. P Havlička so skonstruirali tudi preciznejše brusilnice za finejšo izdelavo leč, s čimer se je prebila prva ledina v proizvodnji optike za kakršno dotlej niso v Sloveniji niti obstajale prav nobene tradicije. Opora najboljših slovenskih znanstvenikov in akademikov kot so dr. Havliček in direktor novega Fizikalnega instituta za jedrsko fiziko akademik dr. A. Peterlin, jim je omogočila do rapidnega razvoja in smelih podvigov, s čimer je tovarna naenkrat zaslovela širom cele države. Proizvodnjo so začeli z malimi žepnimi lupami, katere so postopoma izpopolnjevali z vdelavo v usnje, bakelit, polivinil. Čez nekaj mesecev so vrgli na trg prve tisoče komadov zložljivih nitkoštevcev za tekstilno industrijo ter prve serije raznih vrst leč za praktično učenje zakonov optike v šolah in klubih ljudske tehnike. Pri vsem tem so se urile njihove roke izboljševali in izpopolnjevali so se stroji, a smisel vsega je postalo tenkočutje za finejšo obdelavo. Tolerance med prakso in teorijo so bile zmerom manjše, s tem pa je bil napravljen prvi korak za še resnejše podvige. Prvi kontrolni instrumenti, ki jih je tovarna dobila na razpolago so pokazali, da je brušenje leč postalo že tako točno, da je povsem lahko računati na proizvodnjo kompliciranih lup in objektivov. Že čez nekaj mesecev so se na trgu pojavile prve aplanat lupe, kakršnih se često poslužujejo tudi nekateri laboratoriji, predvsem pa botaniki. Prvi večji uspeh pa je pokazala serijska proizvodnja optike za diapozitivne projektorje, kakršne proizvoja Tovarna učil v Novem mestu. Danes je sicer vse to že bežni pogled nazaj, saj ista tvornica danes serijsko proizvaja objetive za poznane zvočne kinoprojektorje tipa «ISKRA», katere izvažajo celo v Avstrijo. Ljudje iz te tovarne danes ne govore več o težavah, saj vedo, da brez teh ni napredka. Zakonitosti optike so jim prešle v «oba mala prsta», a prav to jih neprestano žene naprej. Malokomu v bližini te tovarne je sicer poznano, da se je o tem kolektivu ter njegovi ustvarjalnosti pisalo celo daleč v zamejstvu, pa celo v New Yorku, Leipzigu, a da ne govorimo o Moskvi. Nova vrsta objektiva za normalno «Leica» - kamero, kakršnega je izdelal ta kolektiv po zamisli in načrtih omenjenega prof. Havlička je izzvala v svetu pravo senzacijo. Za razliko od ostalih objektivov vštevši celo tako zvane široke objektive (Weitwinkel), ki zmorejo zajeti izpred sebe motiv le v širini do 60 ločnih stopinj, te vrste objektiva z enim samim posnetkom zajame 180 stopinj celotnega horizonta. Kaj takega je zmožno pravzaprav le človeško oko, na katerega ta objektiv dejansko tudi sliči.

Ceravno se je o tem razpisal precejšen del svetovnega strokovnega časopisja, delovni koletiv te tovarne ni počival na lovorikah. Pred njim so stale nove težke naloge, ki si jih je zadajal glede na vsakdanje potrebe industrije in njenih institucij.

Ceravno se glede na potrebe bavijo tudi s proizvodnjo daljnogledov, vse kaže, da se njihova specializacija vse bolj nagiba k proizvodnji mikro-optike, ki je pravzaprav ena najtežjih panog v industriji optike. Prav te dni je iz tvornice izšlo prvih 500 kosov šolskih mikroskopov, ki se po obliki in kvaliteti izdelave lahko primerjajo z marsikaterim tovrstnim inozemskim proizvodom. Mikroskopi so bili razprodani v najkrajšem času, a to je vlilo kolektivu toliko volje in zanosa, da smo lahko prepričani, da bo vsaka nova serija teh mikroskopov, presenečenje za sebe.

Želja v tej tovarni je več kot preveč, a nič manj ni novih zamisli in prototipov, ki čakajo na začetek serijske, proizvodnje. Precejšnje zanimanje že danes vzbuja prototip mikročitalca, kakršni se v Jugoslaviji zadnje čase vse bolj uvajajo. Le-ta je izdelan po najsodobnejših izkustvih, da ne govorimo tudi o njegovi obliki, ki bo hipermoderna. Že danes prihajajo v podjetje naročila za cele tisoče kosov in komaj bi bilo dovolj, da bi sleherni v tem kolektivu imel trideset rok.

Ista tovarna ima tudi oddelek za steklopihaštvo, ki je po razsežnosti prostorov celo večji od oddelka za optiko. V tem oddelku delajo v glavnem le mlada dekleta, ki so pred letom dni dovršila industrijsko šolo za steklopihaštvo. Sleherni kdor bi stopil med nje bi jim naravnost zavidal na tem divnem poslu, kjer se odraža vsa ženska nežnost in tenkočutje. Bleda azurna svetloba plinskih gorilnikov prijetno ožarja nasmejane mladostne obraze, izpod njihovih lahnih rok s skrbno manikiranimi nohti pa nenehno rastejo komplicirane steklene armature za celo vrsto najbolj zapletenih kemičnih postopkov. Dela se v serijah, velikost vsakega komada se odreja po občutkih in vendar se med seboj ne razlikujejo niti za milimeter. Tisoči laboratorijev v Jugoslaviji se koristi z njihovimi proizvodi, na tisoče novih postopkov odkrivajo kemiki s pomočjo steklenih aparatur, ki jih izdelujejo ta dekleta. Tako je sploh v Jugoslaviji. Sleherni dela za drugega, a vsi drugi tudi za njega. Tako kot je zrastel ta kolektiv so zrasli še mnogi in vedno še rastejo in še bodo rasli. V takšni sredini človek zares občuti življenje in vse njegove dobrote. Prav v tem pa je bistvo socializma, za kakršnim teže in ga grade vsi jugoslovanski narodi.

MILOS MACAROL

Ta sodobni radarski aparat zelo olajšuje letalski promet v londonski megli in preprečuje letalske nesreče. Pred radarskim sprejemnikom sedi iznajditelj. J. Fenwick, poleg njega stoji tehnični ravnatelj, V. H. Maskell.

Indijanska igra «LACROSSE»

osvojila Ameriko

«Lacrosse», hokeju podobna igra, je najstarejša igra, ki jo poznajo v Severni Ameriki, ki pa si vendar pridobiva vedno novih ljubiteljev, tako v Združenih državah kot v Kanadi.

«Lacrosse» je moderna vrsta «stickballa», igre, ki je bila že več sto let stara, ko jo je videl igrati De Soto, ko je vodil l. 1540 neko špansko odpravo na jug Severne Amerike.

Danes ima v Združenih državah več kot 40 kolegijev in 75 srednjih šol svoja moštvo «lacrosse». Kako je ta igra priljubljena, posebno pri ženskah, je razvidno iz dejstva, da je v «Ameriški ženski zvezi za lacrosse» (United States Women's Lacrosse Association) včlanjenih 50 šolskih in kolegijskih ekip. V vzhodnih ameriških državah je ta igra najbolj priljubljena, vendar se širi tudi proti zahodu.

«Lacrosse», kot so ga igrali v začetku, je bil poznan «kot najbolj surova igra na svetu». Kanadski zvezi za «lacrosse» gre zasluga, da je izdelala pravila za igro, s katerimi so «lacrosse» poenostavili. Igralci morajo biti predvsem hitri in spretni. Vendar pravijo, da je potrebna pri tem športu «odločenost kot pri košarki in udarec kot pri nogometu».

Osnovna pravila so ista kot pri hokeju. Glavna razlika je, da igrajo z nogo. Pri igri uporabljajo z blagom preoblečeno palico, s katero prenašajo ali suvajo žogo. Igralci so čim manj oblazinjeni, da dosežejo čim večjo hitrost. Pravila dovoljujejo ovirati soigralca, prekrške pa kaznujejo z začasno izključitvijo. Ko je kaznovani igralec v kazenskem prostoru, njegovega mesta v moštvu ne zasede rezervni igralec.

Igri so dali ime francoski prebivalci Kanade. Ko so videli kanadske Indijance igrati surovo igro, ki so jo ti imenovali «baggataway» jim je ugajala. Prilagodili so pravila svojemu okusu in jo pričeli tudi sami igrati. Preimenovali so jo «la crosse», kar pomeni v francoščini palica.

Leta 1867, ko so posamezne kanadske pokrajine spojili v dominion, je postal «la crosse» z zakonom kanadskega parlamenta kanadska narodna igra.

Leta 1880 pa so ga pričeli igrati tudi v Združenih državah in sicer v Bostonu. Kmalu se je razširila igra tudi na Angleško.

V začetku so «baggataway» ali «stickball» igrali prosto, brez cilja. Pred in po igri so indijanska plemena priredila svečanosti in obrede. Obseg igrišča in število igralcev je bilo skoro neomejeno. Zato se je kaj pogosto zgodilo, da je na vsaki strani igrišča, dolgega 8 do 16 km, igralo po 200 igralcev. Zadržavanje igralca in suvanje je bilo dovoljeno in zato tudi ni bilo posebej prepovedano poškodovati nasprotnika. Če je na primer kak igralec pobral žogo z usti, so ga pričeli nasprotniki daviti toliko časa, dokler je ni izpljunil iz ust. Za žogo se je borilo hkrati na stotine igralcev.

Palica za «lacrosse» je dolga 91,44 cm, podložena glava pa je debela od 152,4 do 304,8 mm. Na palici je «žep», v katerem nosijo majhno žogo iz mehkega gumija.

Igrišče za «lacrosse» je zdaj 100 m dolgo in 18 do 21 m široko. Goli imajo mrežo kot pri hokeju in so oddaljeni eden od drugega 24 m. Igralci tekajo po igrišču z žogo, katero nosijo v žepu na palici, jo podajajo soigralcu ter jo skušajo vreči v nasprotnikovo mrežo.

Moštvo je sestavljeno iz desetih igralcev z vratarjem vred. Žoge se igralci ne smejo dotakniti z roko — to pravico ima edino vratar — lahko pa jo brcajo. Igra s štirimi presledki traja 60 minut. Igralci imajo na rokah debele rokavice, na glavi čelado, preko obraza pa zaščitno masko.

Baltimore je bil dolgo časa središče «lacrossa» v Združenih državah, ki ga je univerza Johna Hopkinsona igrala že od l. 1888. Moštvo te univerze je 18 krat zmagalo na medkolegijskih prvenstvih in leta 1928 in 1932, ko so «lacrosse» igrali na olimpiadah, tudi na olimpijskem tekmovanju.

«Lacrosse» danes nikakor ni več «najbolj surova igra na svetu», za kar je nekdaj veljala, saj kažejo statistike, da se pripeti pri tej igri mnogo manj nesreč kot pri vseh drugih igrah. Vendar pa «lacrosse» še ni popolnoma izgubil svoje povezanosti s prvimi igralci igre — z Indijanci. Neko pleme kanadskih Indijancev je še vedno edini izdelovalec palic za «lacrosse» v Severni Ameriki.

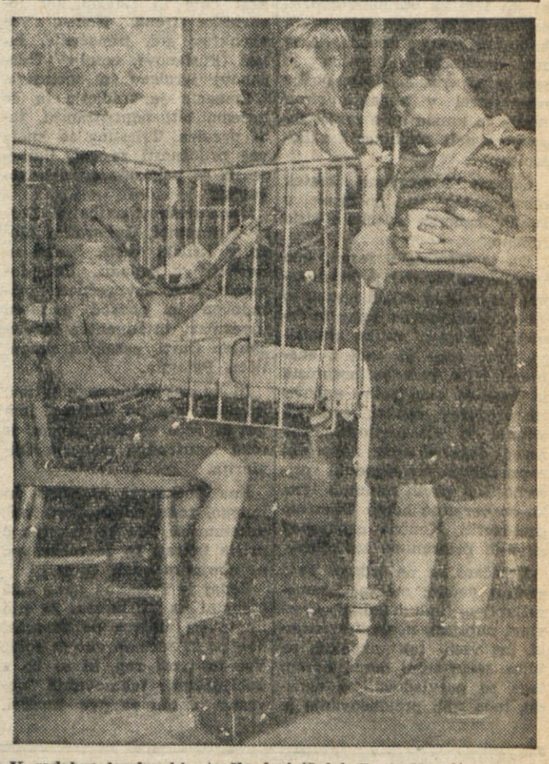

V sodobni londonski otroški bolnišnici Guy's Hospital si prizadevajo, da se mali pacienti počutijo kot doma in prosijo njihove matere, naj tudi one pomagajo pri njihovi negi. Trije fantiki se v londonski bolnišnici za otroke igrajo zdravnika, bolnika in bolničarko

NEKAJ O PASJI STEKLINI

Steklina spada med tiste kužne bolezni, ki se jih ljudje še dandanes najbolj bojijo. Strah pred to boleznijo je pri ljudeh tako rekoč že prirojen. Prenaša se navadno z ugrizom pa in zato človek, če le more, brž ko ga pes ugrizne, teče k zdravniku po pomoč in po nasvet, kaj mu je storiti. Vse to je upravičeno, če pomislimo, da ni niti sto let odkar je slavni Francoz Pasteur pripravil prvo cepivo proti steklini in da so bili pred tem vsi okuženi ljudje obsojeni na neizprosno smrt. Bolezen je bila znana že v davnih časih. Opisujejo jo najstarejši grški pisatelji v 4. stoletju pr. Kr. Razširjena je po celem svetu Edini državi, ki jo skoraj ne poznajo sta Avstralija in Anglija. Uspele so v izrebitvi te bolezni, ker so obvajajo v tem pogledu najstrože živinozdravniške uprehe. V glavnem se opaža, da je steklina bolj razširjena v vzhodnih, kakor v zahodnih državah. V drugi svetovni vojni se je močno razširila tudi po zahodu in do sedaj ni še povsod uspelo, da bi jo znižali na predvojno stanje.

Če pogledamo v dnevno časopisje opazimo, da je skoraj vsak teden objavljenih nekaj primerov pasjih ugrizov. Samo na Trst odpade približno en ugriz na dan. Če pomislimo, da vsakemu ugrizu sledi zdravniški pregled in eventualno cepljenje ter živino zdravniški pregled in opazovanje psa, ki je ugriznil, vidimo da boj proti steklini stane veliko truda in denarja. Vse to pa je upravičeno, ker edino na ta način se ogrizene osebe lahko obvarujejo obolenja in s tem groznega trpljenja in skoraj gotove smrti.

Bolezen navadno imenujemo pasja steklina. Pridevek «pasja» ne pomeni, da obolijo samo psi, ampak je to le nekak znak, da to bolezen največkrat opazimo pri psih in da jo ravno psi navadno prenašajo. Dovzetni za steklino so ljudje, vsi sesalci, ptice in umetno se dajo okužiti celo mrzlokrvne živali (žabe, kače). Steklina se prenese od matere na zarod še pred porodom kakor tudi z mlekom po porodu. Vsekakor pa več kot tričetrt primerov opazovane stekline spada na pse in mačke ter potem v manjši meri na ostale mesožrce. Ni izključeno pa, da ne igrajo znatno vlogo pri širjenju in vzdržavanju stekline tudi miši in podgane, ki se zaradi načina njihovega življenja, izognejo vsaki človeški kontroli.

Povzročitelj bolezni je kužilo (virus), ki se naseli in razvija na osrednjem živčnem sistemu (možganih) in ki ga bolna žival izločuje v največji meri s slino Za okužitev je neobhodno potrebno, da pride virus v rano in od tod po živcih v možgane. V praksi se to zgodi, ko bolan pes (ali druga bolna žival) ugrizne zdravega človeka ali žival in s tem vcepi v telo kužilo, ki je v slini. Možno pa je, da se bolezen prenese tudi, če pride v dotiko z okuženo slino le neznatna rana, ki jo imamo na telesu. V slini se nahaja kužilo že par dni poprej, preden prične pes kazati prve znake bolezni. Nikdar ni torej umestno dovoliti, da pes liže roke ali druge dele telesa, ker lahko prenese steklino še predno se je sploh opazilo, da je bolan. S tem seveda ni rečeno, da stekel pes z vsakim ugrizom prenese bolezen. Pri ugrizu gredo skoraj vedno zobje najprej skozi obleko, dlako, volno, perje itd. in pustijo na teh pokrivalih doberšen del, če ne že vso okuženo slino. V telo se zaderejo torej že relativno čisti zobje. Če je sreča mila ne pride kužilo v rano in tudi ogrizen človek ali žival ne oboli.

Dr. LEGISA

TRST, torek 7. aprila 1953

VREME Vremenska napoved za danes: napovedujejo še vedno spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi padavinami. Temperatura brez bistvenih sprememb. Najvišja včerajšnja temperatura v Trstu je bila 15.6, stopinje; najnižja pa 12.8 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 17.40: Jugoslovanske narodne pesmi in plesi. — **Trst II.:** 20.00: Koncert sopranistke Ondine Otta. — **Trst I.:** 11.30: Schuman: Koncert št. 4 v a-molu za klavir in orkester. — **Slovenija:** 16.00: Koncert slovenske komorne glasbe.

13. POVRATNO KOLO ITALIJANSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Med Triestino in Udinese zmagali tradicija in pravica

Tržačani so več napadali, Furlani pa so pokazali zrelejši nogomet

TRIESTINA - UDINESE 1:1 (0:0). — GOLI: v drugem polčasu v 3' Mozzambani (U); v 45' Curti (T). — TRIESTINA: Nuciari; Belloni, Valenti; Petagna, Reruglio, Invernizzi; Boscolo, Curti, La Rosa, Soerensen, De Vito. — UDINESE: Pin; Zorzi, Toso; Moro, Tubaro, Menegotti; Ploeger, Szoke, Darin, Bacchetti, Mozzambani. — SODNIK: Valsecchi iz Milana. — KOTI: 10 : 5 za Triestino.

Kot kobilice so se v nedeljo spravili Furlani na naše mesto. Povsod jih je bilo dovolj in če jih že kdo ni videl, jih je pa prav gotovo slišal, saj so se širokoustili na vse pretege. Pa kdo bi jim zameril, kibici so povsod enaki, posebno kadar gre za «derby» tekme. Na stadionu pri Sv. Ani, ki je bil poln kot že dolgo ne, so zasedli vse «strategične položaje» tako, da so povsod štrlele iznad glav črno-bele zastave, med katerimi nekatere z mrtvaško glavo na sredi. Brez dvoma so videmski navijači hoteli s tem mrtvaškim znakom napovedati poraz Triestine, vendar tega v svoji prislovični zvitoreposti niso povedali, računajoč po tihem tudi na obratno možnost ali pa na zlato sredino. Na vsak način so prihod igralcev na igrišče pozdravili s huronskim vpitjem in s tem že takoj v začetku ustvarili dogajanju na igrišču primerno psihozo, ki je držala gledalce v šahu ves prvi del tekme.

Izbira igrišča je pripadla zebrastim gostom. Prvi udarci so nervozni, tipajoči. Toda obe moštvi kmalu uredita svoje vrste in igra postaja vse bolj kombinatorna. Udinese osvaja teren z dolgimi in točnimi pasovi, njeni igralci se dobro postavljajo, žogo obvladajo z lahkoto, so nagli in prodorni, toda pred golom neodločni in zato malo streljajo. Nasprotno je z domačini. Teren osvajajo s solo akcijami, mnogo mečkajo, pogosto netočno podajajo, toda vsaj v prvem delu igre mnogo streljajo in iz vseh pozicij. Tako ima vratar gostov mnogo več dela kot njegov tržaški kolega, čeprav je že v prvi minuti moral intervenirati in čeprav je že v 5. minuti moral v lastno mrežo po žogo, ki pa zaradi predhodnega off-sidea ni bila priznana za gol. Najprej ima ugodno priložnost Invernizzi, za njim pa Petagna, katerega oster strel odbije Pin s težavo. Po Invernizzijevi zaslugi stopi v akcijo De Vito s strelom atomskega tipa, potem krasen kombiniran prodor De Vito-Soerensen-La Rosa, ki se konča v nič (kolikokrat). Tržačani bodrijo svoje. Furlani so kot kokoši okrog svojih mrtvaških zastav v boječem pričakovanju najhujšega. V 24. minuti jih oblije mrzel pot: Curti, ta resnični mojster lepe igre in dovršene tehnike, spelje s svojim ritmičnim plesom na led kar 5 ali 6 gostov in iz 16-metrovke strelja nizko. Pin pričakuje strel na svojo levo stran, toda Curti ga obrne na njegovo nezavarovano desno. Zoga leti v prazen gol, toda v mačjem skoku jo Pin zadrži na gol-črti. Sledi nekaj nevarnih prodorov hitrih in preciznih gostov, ki jih tržaška obramba zadrži, čeprav je že po njenih prvih kontaktih z žogo opaziti, da je zelo nesigurna. Triestina je spet v napadu. La Rosa pošlje oster strel v zunanjo stran mreže in kmalu nato zgreši žogo po uspeli kombinaciji z Boscolom.

Odmor. Napravimo kratek obračun, med tem ko igralci v svojih kabinah žvečijo kislo limono.

Da je Udinese v formi, smo vedeli, vendar nas je kljub temu presenetila. Njeni igralci so žilavi dečki, željni zmag in lavorik. Igrajo z veliko ambicijo, prav tako pa tudi z znanjem. Njih igra je preprosta in lepa za oko, polna duhovitih prodorov, vendar revna na tehniki in učinkovitosti. Prav zaradi tega so njeni napadalci zapravili nekaj ugodnih priložnosti v prvih minutah igre, ko so verjetno hoteli Triestino presenetiti. Končno ugotovitev za njih prihranimo za konec.

Tržačani se ne izdajo. Taki so kot vedno: mečkači, samozaljubljeni individualisti, brezglavi nabijači, neprecizni strelci, pri vseh teh napakah pa kljub temu srčni borci. Zaradi tega so prevladovali v napadu, toda njih prevladovanje je že od vsega početka kazalo znake napora, v nasprotju s Furlani, ki so igrali sveže in ustvarjali vtis, da bodo šele v drugem delu dali vse iz sebe.

Začetek drugega polčasa. Zoga je na sredini. V 3. minuti prodre nevarni Madžar Szoke v Nuciarijev kazenski prostor, toda branilec Valenti ga nepravilno ovira. Kazenski strel skoraj vzporedno z gol-črto. Zoga je nizka, ne premočna, ne preslaba, Čudežno najde pot skozi več parov nog, dokler ne pride na čevelj levemu krilu gostov, ki ji zada milostni udarec. Furlani vodijo. Na stopniščih se dvignejo visoko v zrak črno-beli prapori z mrtvaškimi glavami. Navijači iz Vidma so blaženi in skupina pobalinov, ki jim je prav pod nos molila «slanika v kletki» (skupno s polento zafrkljiv simbol za Furlane), jo je jadrno popihala med svoje. Furlani pritiskajo še naprej. Zdelo se je, da bodo rezultat vsak hip povišali. Njih svežina iz prvega polčasa prihaja vse bolj do izraza. Z lahkoto prehajajo Tržačane, ki se utrujeno in okorno gibljejo po igrišču. Obramba domačih ima polno dela, toda njena igra je vredna vsega usmiljenja. Običajno solidni Belloni nima nobenega odboja, krila ga z enostavnimi triki prehajajo; Valenti igra nevarno, skoraj vsaka njegova intervencija rodi kazenski strel; Nuciari je nesiguren, nervozen. Niti Feruglio ni v formi. Na trenutke postaja igra groba, predvsem po zaslugi Furlanov. Okrog 20. minute odbije Invernizzi žogo s same gol-črte. Pritisk Furlanov traja že pol ure. Bliža se konec. Furlani si ga žele kot zlatorumene polente, Tržačani se ga boje kot kuge. Zgubiti obe točki, pomeni vzeti v roke pero in si počasi zapisovati smrtno obsodbo.

Toda tu pride do nepričakovanega obrata. Furlani začno zavlačevati. Zoge pošiljajo v aut. 7 igralcev se pomakne v obrambo. Utrujeni Tržačani začutijo, da je pritisk gostov popustil in se s poslednjimi upi in tudi-poslednjimi močmi vržejo v napad. Začne se pravcato obleganje furlanskega svetišča. Zoga je stalno na furlanski polovici. Napadalci in krilci Triestine streljajo kot blazni, toda vse jim gre narobe. Zoga kot začarana ne najde dostopa do vrat. Mnogo prekrasnih priložnosti (kdo bi jih našteval) gre v zgubo. Po zapravljenih prilikah se odlikuje La Rosa, za njim Boscolo, pa Soerensen in De Vito. Curti malo strelja in skupno s Invernizzijem in Petagno več gradi. Pin ubrani strel na sami gol-črti. Zoga se mu izmuzne iz rok. Zdi se, da je preko črte v golu, toda sodnik pravi da ne. Čas teče. Minuta za minuto gre v izgubo. Vse gleda na uro; sodnik publika in tudi igralci. Kazalec je na 44. minuti drugega polčasa. Pred golom Furlanov je gosto. Boscolo strelja proti golu. Zogo nekdo odbije. Na 10 metrov jo dobi Curti. Oster, nizek strel pretrese Pinovo mrežo. Žvižg. Zoga na sredino zelenega polja in ponoven žvižg, tokrat dolg in zategel kot tovarniška sirena. Konec. Vse naenkrat: gol, izenačenje, žalost (Furlanov), veselje (Tržačanov) igralcev in občinstva.

Zmagala je tradicija in če hočemo biti nepristranski, tudi pravica. Triestina je imela več priložnosti za gol, Udinese pa je pokazala zrelejši nogomet.

Od Furlanov najboljši Zorzi v obrambi, Tubaro in Moro v krilski vrsti, Szoke in Bachetti v napadu. Pri domačih siva povprečnost, prizadeven in povsod prisoten Invernizzi, inteligenten in eleganten Curti, garač in simpatičen Petagna.

In še zaključna ugotovitev: Udinese igra po sistemu, ima kot se reče — šolo, pozna, se roka izkušenega trenerja Olivierija.

Ena točka za domače ni mnogo, toda bolje kot nič, posebno še, če je takorekoč prišla takrat, ko že nihče več ni nanjo računal.

Sedaj je Triestina samo s 25 točkami na 11. mestu. Za njo imajo tri moštva po 24 točk, dve po 22 točk in eno 21 točk. Vse to tvori rep, ki se bo z zaključkom tekmovanja obvezno skrčil za dve moštvi. Upajmo da helebardarji ne bodo med njim, čeprav jim ni z rožicami postlano.

V ostalem je bila tudi pretekla nedelja suha na rezultatih. Vodeča moštva so si z muko priborila nekatera po dve, druga po eno točko. Za presenečenje je poskrbela Sampdoria, ki je Pro Patriji ne njenem igrišču odžrla obe točki, marsikateremu izmed milijonskih lovcev na srečo pa «13» in vse visokoleteče načrte.

Bologna-Fiorentina 2:1 (2:1)

Današnja tekma med Bologno in Fiorentino, ki je bila odigrana z enim dnevom zaostanka, je zmagala Bologna z rezultatom 2:1. j. k.

LESTVICA

Inter	28	18	7	3	41	18	43
Milan	28	15	7	6	52	26	37
Juventus	28	14	8	6	65	34	36
Bologna	28	15	4	9	45	34	34
Napoli	28	12	9	7	41	35	33
Roma	28	12	6	10	42	37	30
Lazio	28	11	5	12	34	37	27
Udinese	28	9	9	10	37	44	27
Atalanta	28	8	10	10	42	46	26
Fiorentina	28	8	11	9	23	37	26
Triestina	28	8	9	11	41	44	25
Torino	28	8	8	12	33	38	24
Palermo	28	8	8	12	34	44	24
Samp.	28	7	10	11	26	35	24
Spal	28	5	13	10	30	34	23
Pro Patria	28	7	8	13	35	50	22
Novara	28	7	8	13	31	45	22
Como	28	8	5	15	22	36	21

REZULTATI

*Como-Atalanta	2-1
*Inter-Roma	1-0
*Juventus-Spal	2-2
*Lazio-Milan	0-0
Napoli-*Novara	1-0
*Palermo-Torino	1-1
Sampdoria-*Pro Patria	1-0
*Triestina-Udinese	1-1

V Bellinzoni prvi Racing, drugi BSK

BELLINZONA, 6. — V mednarodnem mladinskem turnirju v Bellinzoni je zmagal pariški Racing, ki je v finalu igral neodločeno 0:0 z beograjskim moštvom BSK. Prvo mesto je bilo prisojeno Racingu, zaradi boljšega količnika golov. Tretje mesto si je zagotovila Bologna z zmago nad Bellinzono 2:1, sledijo pa Charleroi, Rapid (Dunaj), Brescia in Zug.

Slovensko-hrvatska nogometna liga

REZULTATI:

Rudar-Železničar	3:0 (1:0)
Tekstilac-Metalac	1:0 (0:0)
Sibenik-Slavija	5:1
Proleter-Kvarner	6:0 (3:0)

Včeraj se je obnovilo tekmovanje v slovensko-hrvatski nogometni ligi. Rezultati so bili naslednji:

Odred:Branik 4:1 (0:0)

ODRED: Bencik, Fajon, Piskar, Zumbar, Lesjak, Osrečki, Životič, Toplak, Kumar, Hacler, Belcer.

BRANIK: Filipančič, Petek, Hercmanski, Saho, Železinger, Pavlovič, Najberg, Gandžija, Bizjak, Čučko, Vitek.

Sodnik: Matovinovič z Reke, stranska: Grošelj in Perko.

Strelci: v 52. min. Bizjak za Branik ter v 57. min. Piskar iz enajstmetrovke, v 68. Životič, v 70. Toplak in v 89. Hacler za Odred.

Kakor je bilo pričakovati, tekma ni nudila na oko lepega nogometa, bila pa je izredno razburljiva, ostra in živahna. To je razumljivo, če pomislimo, da je bila ta tekma verjetno odločilna glede tega, katero izmed obeh moštev bo zastopalo Slovenijo v kvalifikacijskem tekmovanju za vstop v prvo zvezno ligo.

LESTVICA:

Proleter	10	8	1	1	34:10	17
Odred	10	7	0	3	26:13	14
Tekstilac	10	5	2	3	17:12	12
Sibenik	10	5	2	4	29:19	12
Branik	10	5	1	4	18:19	11
Kvarner	10	3	2	5	10:16	8
Metalac	10	2	3	5	10:14	7
Železničar	10	2	3	5	9:17	7
Rudar	10	3	0	7	14:26	6
Slavija	10	2	2	6	13:25	6

Čuden predlog za evropsko ligo

LONDON, 6. — Bivši slavni srednji krilec Arsenala in angleške reprezentance Bernard Joy, ki je danes športni sodelavec londonskega lista «Star», je predlagal osnovanje evropske nogometne lige, v kateri bi tekmovalo 8 angleških, 4 škotski klubi ter 8 najboljših moštev s kontinenta. Po njegovem mišljenju bi prišli s kontinenta vpoštev: italijanski moštvi «Turino» in «Juventus», potem «Austria», «Real» (Španija), pariški «Racing», švedski «Malmoe» in «Norvkoeping», švicarsko moštvo Grashopers, neko dansko in več nemških klubov. Vsako leto po končanem prvenstvu bi zadnji dve moštvi izpadli. Opaziti je, da ta nekdaj odlični igralec, sedaj ni tako dober mojster v svojem poslu. Namerno ali pa zlonamerno preide uspehe jugoslovanskega in madžarskega nogometa. Vsem je znan rezultat z olimpiade, ki je lahko hkrati najboljše merilo. Ne jemati vpoštev jugoslovanskih in madžarskih moštev pomeni, da se organizacija okrog evropske lige ne jemlje resno niti trezno.

Nausch sestavlja evropsko reprezentanco

DUNAJ, 6. — Avstrijski zvezni kapetan Walter Nausch, ki je bil skupno s francoskim trenerjem Gastonom Barreaujem določen, naj sestavi nogometno moštvo evropskega kontinenta, ki bo 21. oktobra nastopilo v Londonu proti angleški državni reprezentanci, je že začel z delom. Pravi, da bo predvsem opazoval najboljše igralce Avstrije, Italije, Zahodne Nemčije, Madžarske in Jugoslavije, medtem ko bo njegov francoski kolega pazil na Francoze, Spance, Belgijce, Portugalce, Švicarje itd. Verjetno bodo nogometaši, ki jih bo predlagal Nausch, odigrali tekmo z igralci, ki jih bo predlagal Barreau in po tem srečanju bodo sestavili dokončno postavo kontinenta.

Nausch bo opazoval tekme med Madžarsko in Avstrijo 16. aprila, med Italijo in Madžarsko v Rimu in med Jugoslavijo in Walesom v Beogradu.

Kolesarska dirka Pula-Labin-Pula

Na 86 km dolgi progi Pula-Labin-Pula se je danes pomerilo 40 kolesarjev petih društev iz Slovenije in Hrvatske. Zmagal je Smercan (Reka) pred Kolcino (Reka), Braianom (Reka) in Valčičem (Pula).

Jugoslovanski nogometaši gostujejo v tujini

Nogometne ekipe Crvene zvezde, Partizana, Hajduka, BSK, Lokomotive in Vardarja že nekaj dni nastopajo po raznih krajih Nemčije, Belgije in na Bližnjem vzhodu. O prvih tekmah smo dobili tale poročila:

Werder (Bremen):Crv. zvezda 4:1 (2:0)

Svojo prvo tekmo na turneji po Nemčiji in Belgiji je odigrala Crvena zvezda v Bremenu proti Werderju, s katerim je že leta 1951 izgubila z rezultatom 3:1. Nemški nogometaši so sedaj na tretjem mestu severne nemške lige. Po poročilih je Crvena zvezda razočarala številne gledalce. Edini gol je dosegel Djajič iz enajstmetrovke.

Hajduk:Stuttgart 2:1 (1:1)

Gole za Hajduk sta dala Matošič in Luštica.

Lokomotiva:Augsburg 2:2 (1:1)

Gole sta dala Belin in Firm. Najboljši igralec v tekmi je bil vratar Nežmak.

Vardar:Damask 3:0

Pred 15.000 gledalci je ekipa Vardarja iz Skoplja premagala v Damasku moštvo sirijske civilne policije s 3:0.

BSK:Union 3:1 (1:0)

V okviru proslave 60-letnice berlinskega nogometnega kluba Minerva 93 se je BSK srečal v prvi tekmi s prvakom berlinske lige ekipo Union 06. Zmagal je BSK s 3:1 (1:0), gole pa so dali Jocič, Panič in Kovačevič.

Crv. zvezda-Meiderich 3:2 (1:2)

Viena:BSK 2:2 (1:1)

Vojvodina:Sturm 3:2 (1:0)

Po zadnjih vesteh o današnjih tekmah lahko sklepamo, da je bil velikonočni ponedeljek črn dan za jugoslovanske nogometaše. BSK je v Braunschweigu izgubil s klubom «Eintracht» z 1:4, Lokomotiva pa v Dortmundu proti domačemu moštvu «Borussia» z 1:2. Partizan je doživel visok poraz v Anversu v igri z mestno reprezentanco. Izgubil je z rezultatom 2:6.

Samo Hajduk je zmagal v Stuttgartu z rezultatom 3:2. Delen uspeh je doseglo tudi mladinsko moštvo BSK, ki je v Bellinzoni igralo neodločeno s pariškim Racingom.

RIO DE JANEIRO, 6. — «America Football Club» iz Ria bo v kratkem odpotoval na turnejo v Turčijo, kjer bo odigral štiri tekme. Po gostovanju v Turčiji bo brazilsko moštvo nastopilo še v Grčiji, verjetno pa tudi v Avstriji, Franciji in Italiji.

ŽENEVA, 6. — Na ženevskem mednarodnem mladinskem nogometnem turnirju je zmagal milanski Inter, ki je v finalu premagal nemško moštvo Ulm z 2:1. Na tretjem mestu je švicarski klub Servette, na četrtem Madrid, na petem Milan, na šestem Marseilles, na sedmem La Chaux de Fonds ,na zadnjem pa San Remo.

GORIŠKI NEDELJSKI ŠPORT

Legnano-Pro Gorizia 3-1

Pro Gorizia v nevarnih vodah

Po nepričakovanem nedeljskem porazu je položaj Pro Gorizie nevaren. Če namreč izgubi še preostale tri tekme, tri ekipe, ki so za njo na lestvici, pa zmagajo, bo Pro Gorizia morala zapustiti prvenstvo četrtega razreda. Upajmo, da se to ne bo zgodilo, saj ima Pro Gorizia prihodnjo nedeljo precej lahko tekmo na domačem igrišču s Ponziano iz Trsta.

V nedeljo je Pro Gorizia nastopila v sledeči postavi: Buttignol; Venuti, Zandomeni, Tulissi, Furlan, Bosco; Franz, Brancolini, Gratton, Medeot, Di Biagio. Goriška enajstorica je pokazala na igrišču v Legnagu precejšnje tehnično znanje; najboljši je bil napadalni kvintet, ki pa ni znal izkoristiti vseh možnosti, dočim so se ta dan pokazale hibe v obrambi; Venuti se ni znašel brez odsotnega Cuzzota in je tudi povzročil avtogol. Srednja vrsta pa je bila precej negotova; prav to je olajšalo delo domačim napadalcem, ki so se z vso vnemo borili za pridobitev dveh točk zanje dragocenih točk.

Kronika prvega polčasa beleži stalne napade domačinov. Že v prvih minutah izvedejo domačini nekaj nevarnih napadov do Buttignolovih vrat; v osmi minuti dobi Venuti žogo in jo hoče podati svojemu vratarju, ta pa je ne ujame — avtogol. Goričani so po tej neprevidnosti često bolj nemirni, a domačini še bolj pritiskajo in v 30. minuti prebije Creston drugi gol. Razen dveh vpadov Goričanov, ki domačini še vedno v napadu. Prvi polčas se je končal z rezultatom 2-0 za domačo ekipo.

V drugem polčasu se nadaljuje ista glasba in že v 4. minuti je vnovič uspešen Creston. Po tem pa se Goričani zberejo in začnejo oblegati domača vrata. V 22. minuti zabije Brancolini gol po lepo izvedeni osebni akciji. Domačini preidejo znova v napad, vendar ostane rezultat do konca tekme 3-1. To je poraz, ki bi ga Goričani lahko preprečili.

* * *

Na igrišču Telovadne zveze sta se v nedeljo srečali v prijateljski tekmi ekipi Cral in Agi; bili sta sestavljeni iz igralcev, ki so pred leti igrali v teh dveh moštvih. Rezultat je bil 50—50. Z Agi so igrali reprezentanti A-lige Zorzi in Rosa, s Cral-om pa Korošič in Giorgi.

Gligorić si je že zagotovil prvo mesto?

PARIZ, 6. — Kot poroča agencija AFP, je argentinski velemojster Najdorf na mednarodnem šahovskem turnirju v Mar del Plati na drugem mestu s 13 točkami. Ker je imel v 17. kolu 12.5 točk, sklepamo, da se je njegova dvakrat prekinjena partija s Trifunovičem končala neodločeno.

Če je ta vest točna, si je Gligorić, ki ima 15 točk, že zagotovil prvo mesto in s tem tudi izmed največjih uspehov v svoji šahovski karieri. V 17. kolu je Gligorić premagal Ojanena, Najdorf pa je remiziral z Maderno.

Veleslalom na Zelenici

TRŽIČ, 6. — Smučarski klub Enotnost je organiziral veleslalom na Zelenici. Proga je bila dolga 1400 m, imela je 250 m višinske razlike in 30 obveznih vrat. Med člani je zmagal Marjan Magušar 1:13,4 pred Jožetom Ilijo 1:14,6 in Jankom Derničem 1:16,2. Prvi članicah je bila Meta Oblak (Udarnik) 1:56,8 pred prof. Micco Magušarjevo 1:59. Med mladinci je zmagal Milan Janc.

BUENOS AIRES, 6. — Novveški lahkoatlet Karl Strandli je na lahkoatletskem mitingu v San Juanu izboljšal svoj lastni svetovni rekord v metu kladiva z rezultatom 61,39 m. Prejšnji rekord je znašal 61,29 m.

PRVENSTVO FLRJ v cross countryju

Sigurna zmaga Mihalića na 8000 metrov - Šegedin se vrača v formo

SUBOTICA, 6. — V Subotici je bilo 8. prvenstvo Jugoslavije v teku čez drn in strn (v crossu). Sodelovalo je okrog 2.000 atletov in atletinj. V najzanimivejšem tekmovanju na 8 km je med 18 tekmovalci sigurno zmagal Franjo Mihalič. Mihalič je pretekel progo v zelo dobrem času 24:26,6. Drugi je bil Cetinič 25:12,0, 3. Stefanovič 25:32.0. Potem so se zvrstili Toldi (Špartak), Mlinarič (Kladivar), Bašič (Partizan) itd. Moštveni zmagovalec je Partizan z 12,2; 2. je Spartak s 35; 3. Kladivar z 39 točkami.

Atleti so pokazali dobro formo tudi v tekmovanju na 4.000 m. Najboljši je bil Segedin, ki je dosegel čas 11:57,4. V tekmovanju žensk na 1,500 m je zmagala Mira Tuce iz Sarajeva. Tekmovalka iz Ljubljane Blaževa je bila druga, tretja pa Rauh (Dinamo). Tuce je pretekla progo v času 4:00,4, Blaževa 4:42,0, Rauh 4:49,0.

Med 28 tekmovalci v tekmovanju mladincev na 3.000 m je zmagal član Kladivarja iz Celja Vipotnik 9:20,0, Moštveni prvak v tej disciplini je Kladivar Celje. V tekmovanju mladincev na 2.000 m je sodelovalo 45 tekmovalcev. Med njimi je bil najboljši Brince (Odred Ljub.) s časom 6:11,2. Na progi 800 m je med 19. mladinkami zmagala Senti (Jedinstvo), moštveni prvak pa je Kladivar iz Celja.

Brasola zmagal na dirki po Siciliji

CATANIA, 6. — S sedmo etapo se je danes zaključila kolesarska dirka po Siciliji, ki je merila skupno 1155 km. Zmagal je Brasola.

Končni vrstni red: 1. Elio Brasola (Torpedo) 34.28'06"; 2. Pietro Guidici (Guerra) 34.28'52"; 3. Luigi Mastroianni (Girardengo) 34.29'29"; 4. Pettinati 34.30'09"; 5. Benedetti 34.35'50".

LUGANO, 6. — Na kolesarski tekmi po Tessinu je zmagal Italijan Zampini. Drugi, z 32 sekundami zaostanka, je bil Švicar Hubert, 9 sekund kasneje pa sta prišla na cilj Grosso in Francoz Geminiani.

WETTEREN, 6. — Holandec Vim Van Est je zmagal na kolesarski dirki po Flandriji. Drugi, samo za debelino obroča pri kolesu za njim, je bil Belgijec Keteleer, tretji Francoz Guthier, četrti Francoz Bobet, peti pa Italijan Petrucci.

PAU, 6. — Alberto Ascari je z avtomobilom Ferrari zmagal v avtomobilski dirki v južnofrancoskem mestu Pau. Ascari je tudi postavil nov hitrostni rekord za en krog.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Sovražniki sodelovanja

Goriški italijanski šovinistični visokošolci so poslali kongresu italijanskih visokošolcev v Montecatini, na katerem je prisotna tudi jugoslovanska visokošolska delegacija, ki je v pozdravnem govoru poudarila potrebo zbližanja in sodelovanja med obema državama, protestni telegram, v katerem protestira proti prisotnosti jugoslovanske delegacije in njenim «hinavskim izjavam» o «zaželenem sporazumu», ker da je tak sporazum nemogoč, dokler ne bodo jugoslovanske oblasti vrnile «deportirancev in italijanskih krajev».

Dogodek bi sam na sebi ne predstavljal tolikšne resnosti, če bi ne bilo naziranje smrkavih in golobradih goliardov posledica hujskanja odgovornih vodilnih goriških šovinistov, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da je šovinistična mržnja do Slovencev stvar preteklosti in plesniva navlaka v goriški stvarnosti. Italijanski šovinizem pomešan z imperializmom je danes prepreka sodelovanja z Jugoslavijo in prepreka krepitve protinapadalne fronte v tem tako ogroženem delu Evrope.

Z odkrito željo, da se ruski napadalni sili postavi bran in da se preneha s sovražno politiko dveh sosedov, je Jugoslavija že neštetokrat ponudila roko sprave italijanskim voditeljem, ki pa so jo vselej zavrnili.

Zato se marsikdo čudi italijanskemu stališču, toliko bolj ker je Italija prav tako ogrožena kot Jugoslavija.

V njenem interesu je, da spremeni smer svoje zunanje politike in da napravi v Gorici konec šovinističnim izlivom!

Izlet na Nevejsko sedlo

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi v nedeljo 12. aprila izlet na Nevejsko sedlo, kjer bodo mednarodne smučarske tekme. Prijave sprejema za Gorico urar Darko Suligoj v Ulici Carducci in Kmetsko-delavska zadruga v Standrežu. Vpisovanje do srede 8. aprila; cena za člane 750 lir za ostale 850 lir. Odhod s Travnika ob 5.30.

Opravljeni pismeni izpiti za stalna učiteljska mesta

Ustne izpite bodo prijavljenci imeli od 14. aprila do 7. maja

GORICA, 6. — Tudi v goriški pokrajini so bili preteklega februarja pismeni izpiti učiteljskega natečaja za stalna mesta, h katerim se je prijavilo 165 učiteljev. Natečaj je razpisan za 20 službenih mest.

Pismene izpite so ugodno položili: Dorica Ballaben, Dionizija Bum-Ghio, Tatjana Bednarik, Nerina Braini-Fabbro, Pierina Bresciani-Černi, Milan Bresciani, Luisita Calabrese, Franca Marija Calcagno, Dominik Cardillo, Lidija Celie-Germek, Marija Roza Colarini, Licia Corselli, Emilija Crall, Jurij Dellago, Licia Dilena, Julija Dinelli, Danilo Dissette, Bruno Dovier, Bruno Dreossi, Rosetta Fain, Edvard Fedele, Anamarija Fini, Jolanda Foschiatti-Černigoj, Elza Furlan, Gallo Sacardicchio, Iris Gerin, Jordan Gregoret, Jordan Gronelli, Silvija Grusovin, Marija Gueli, Evgenija Guidarelli, Gladis Lovretič, Carmen Marega-Martinis, Jone Mari, Ana Marini-Moretti, Anamarija Mariotti, Iride Marsi, Kamila Medeot, Fulvij Miani, Libera Micheli-Madotto, Silvia Movia-Gabutti, Eleonora Načič, Marija Novoni, Jožica Nulli, Anamarija Pellegrini, Elvira Pellis, Paskalina Pascarin-Galliussi, Klavdija Peteani, Hubert Podbersič, Livija Portelli-Martinis, Italica Quali-Caenazzo, Ana Restaino, Eda Ria, Roza Roberto, Adolf Rosini, Evgen Sbrizzai, Evelina Scarel-Ravenna, Julijana Spinetti, Adolf Vezil, Antonija Visin, Božica Visintin, Emil Vogrič, Zdenko Vogrič, Alojz Zanetti, Marija Zorzon in Lavra Zotti.

Teh 66 učiteljev bo polagalo ustne izpite v skupinah po štiri od torka 14. aprila do 7. maja t. l.

Le oškropljeni pirhi!

GORICA, 6. — Pregovor «suhe palme — mokri pirhi» se vsekakor na velikonočno nedeljo v Gorici in okolici ni popolnoma uresničil. Čeprav je že v soboto bilo zelo oblačno in so po suhem obdobju vendar začele padati prve kaplje, smo se dežja le prekmalu razveselili. V nedeljo se je sicer pooblačitev nadaljevala, toda ni bilo dovolj za zemljo, ki potrebuje obilnega spomladanskega dežja.

Nekaj kapljic je preplašilo izletnike, predvsem pešce, ki se niso upali daleč iz mesta ter so jo mahnili kvečjemu do Ločnika, na Oslavje in v Standrež. Gostilne tudi v Gorici so bile polne izletnikov iz tujine.

Kmetje žalostno zmajujejo z glavo ob čudnem vremenu in upajo, da se bo vreme vendar spremenilo in da bo dež v kratkem napojil posušeno zemljo.

GORICA, 6. — Od 4. do 11. maja bo na vojaških uradih ali na pristojnih orožniških stražnicah pregled nabornikov rojenih v tretjem štirimesečju leta 1931. Vsi tisti mladeniči, ki želijo biti nabora oproščeni ali pa se kasneje prijaviti, morajo vložiti pismeno prošnjo do vključno 3. maja. Prav tako bodo morali vložiti prošnjo do tega datuma vsi visokošolci, za katere je dovoljena odložitev nabora.

Razdelitev davka na vozove na živinsko vprego

Pokrajinski svet je razdelil davek na vozove z živinsko vprego za leto 1953 v naslednji meri:

Občina Doberdob: vsota 10.000, višina trošarine 0,080; občina Dolenje: vsota 586.484, trošarina 0,490; občina Gorica: vsota 44.439,953, trošarina 37.330; občina Ronke: vsota 5.001,665, trošarina 4,200; občina Steverjan: vsota 271.027, trošarina 0,225; občina Sovodnje: vsota 536.205, trošarina 0,450.

Nesreča na Korzu

GORICA, 6. — V soboto se je na Korzu blizu pokrajinske palače dogodila prometna nesreča, ki je povzročila več besed in prepira kakor pa škode. Proti centru mesta sta se v malem tovornem avtomobilu vozila njegov lastnik 32-letni trgovski zastopnik Meozzi iz Trsta in Goričan Enio Mancini. Naenkrat pa jima je pot prekrižal 56-letni Giorgio Padovan, trgovski pomočnik pri tvrdki Orzan na Korzu Italia. Na kolesu se je Padovan pripeljal na Korzo in ker se je namenil v mesto je hotel na desno stran ulice, kot predpisujejo cestna pravila. Toda naenkrat je pred seboj zagledal mali tovorni avtomobil, katerega šofer nikakor ni mogel preprečiti trčenja. Sunek avtomobila je prevrnil Padovana na asfaltirano cesto. Pri padcu si je ranil medenico, zaradi česar bo moral ostati v bolnici vsaj teden dni. Avtomobil je prešel obcestni nasad in se zaletel v drevo, vendar sta oba potnika ostala nepoškodovana. Medtem ko so čakali na avto Zelenega križa, se je vnel precej hud prepir med nekim industrijcem iz Gorice in dvema potnikoma «Fiat 500», ki je seveda privabil pažnjo mnogih sprehajalcev.

Padec pri igranju

Mala Loredana Donati iz Ul. Garzarolli 4 se je včeraj popoldne igrala na vrtu z drugimi otroki svojih let. Pri skoku čez zidu pa je deklica padla in udarila z obrazom ob tla. Pri padcu si je ranila levo oko z nekim koničastim kamnom, ki je štrlel iz zemlje. Domači so poklicali rešilni avto Zelenega križa, ki je Loredano odpeljal v mestno bolnico k Rdeči hiši, kjer so jo po prvi pomoči sprejeli na oddelek za oči s prognozo 10 dni.

Namesto vina je popil pralno tekočino

Včeraj opoldne je 9-letni Renzo Romanzin iz Ločnika po pomoti izpil požirek pralne tekočine, ki jo je zamenjal s steklenico vina, ki je bila na omari. Po prvem požirku je občutil hude bolečine v želodcu. Domači so ga pospremili v mestno bolnico k Rdeči hiši, kjer so mu zdravniki izpraznili želodec. Takoj nato se je njegovo stanje zboljšalo.

Štipendije za raziskovanja

Državni svet za raziskovanja v Rimu je razpisal 93 štipendij pri ustanovah ali laboratorijih v inozemstvu in Italiji, za študij in raziskovanje v zvezi s tehničnimi in poskusnimi vedami.

93 štipendij je razdeljenih po določenih skupinah, in sicer:

za fiziko in matematiko: 10 štipendij za Italijo in 4 za inozemstvo;

za kemijo: 12 štipendij za Italijo in 4 za inozemstvo;

za inženirstvo in stavbarstvo: 10 štipendij za Italijo in 2 za inozemstvo;

za medicino in biologijo: 24 štipendij za Italijo in 3 za inozemstvo,

za kmetijstvo in zootehniko: 10 štipendij za Italijo in 2 za inozemstvo;

za geologijo in zemljepis: 10 štipendij za Italijo in 2 za inozemstvo.

Natečaj je razpisan na podlagi naslovov in je ločen za Italijo in inozemstvo.

Natečaja se lahko udeležijo italijanski državljani, ki so diplomirali na italijanski univerzi ali višji šoli po 31. decembru 1947, če nameravajo konkurirati za štipendije v Italiji ,ali po 1. januarju 1951 za inozemce.

Prošnje je treba vložiti na kolkovanem papirju 32 lir na državni svet za raziskovanja (segretaria generale - Roma Piazzale delle Scienze 7) do 30. maja 1953. Za podrobnejša pojasnila naj se prizadeti obrnejo na pokrajinski inšpektorat za kmetijstvo.

KINO

VERDI. 16.30: